

894-8137
VEN-H

హాసనిలహరి

(శ్రీకృష్ణదేవరాయాం భాషానిలయము)

కథ

173

ఎల్.

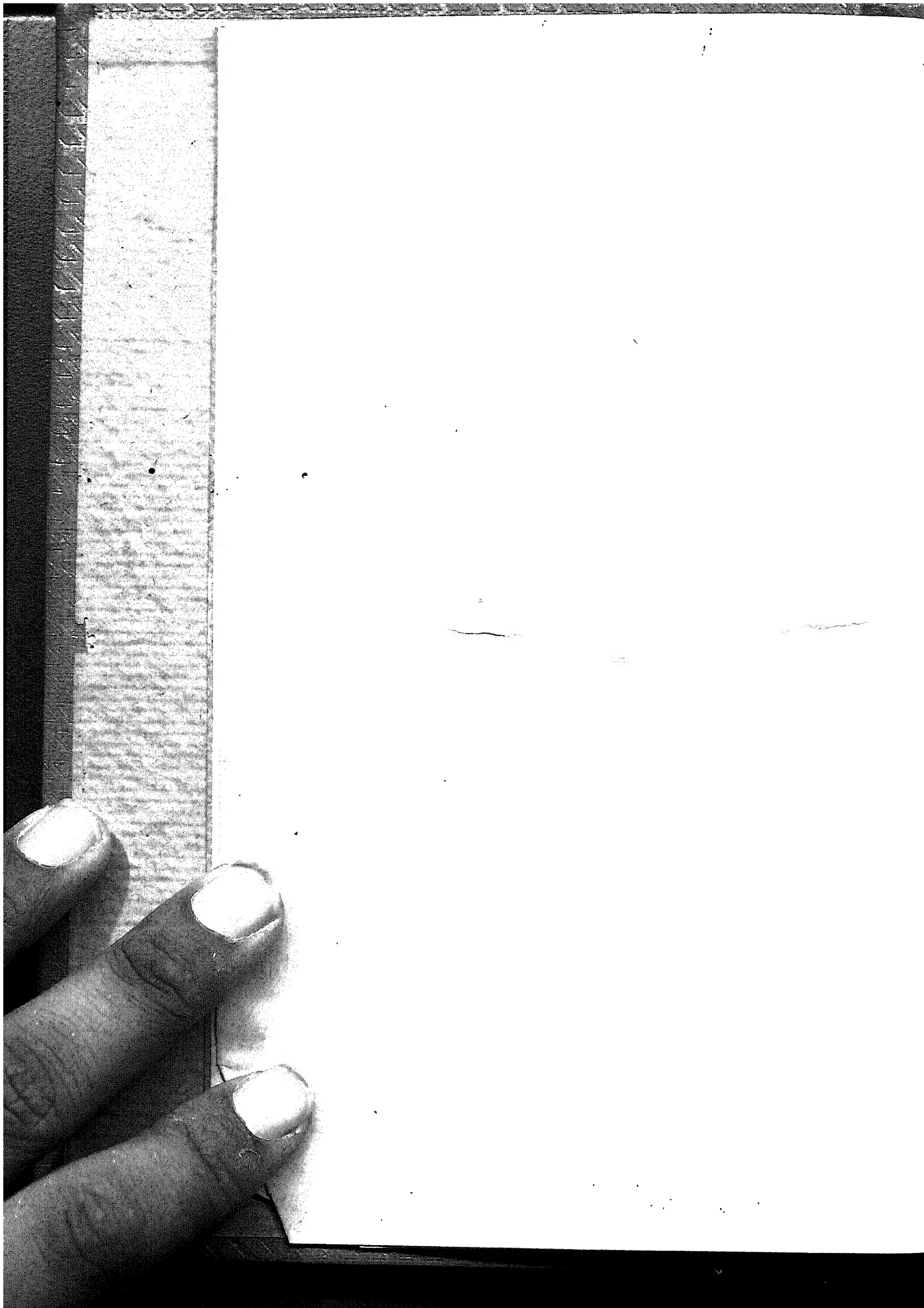
రెండూల - వేంకటసుబ్బారావు పంతులుగారిచే

రచియింపబడినది.

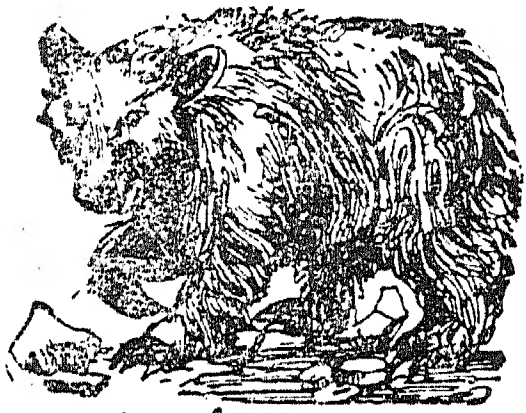
శ్రీకృష్ణదేవరాయల 5 వేల సంవత్సరము, 5 వేల సంవత్సరము.

విక్టోరియా డిపో - మైలాపూరు - మద్రాసు.

1910

పై నెక్కపోటు పొడిచితిని. నా యదృష్టమని
యెన్నవలయును - అది యాపోటు రుచిచూచి
నతోడనే తొరటపై కెగ్రాకి పారిపోయెను.
నేనును దానితోక పట్టుకొని చెట్టుపై కెక్కి
మెల్లగ దిగిపోయి యిల్లుచేరితిని.

సు॥ ఓహో! ఎంత ఆశ్చర్యము! ఎలుగుబంటికి తోకయుండుట
యింతకు ముందెన్నడును నేను వినికని యెరుగను.

సా॥ నేనుగూడ అంతకుముం దెన్నడును కనియెరుగను.

సు॥ ఓహో! ఎంత ఆశ్చర్యము!

ప్రియుడు - ప్రియురాలు.

చ॥ తిలకముమాసె ముంగురులతీరు దొంగగె గతంబడే
చచ్చెలి! నిదురందునుంటిజిలు చెవ్వుటలబ్బెను-కంచుకంబా
జలకము లాడుదుక - పరవశత్వమదేల? - మిముం గనంగ
బలెబలె! బొంకులాడి! మధుపానవికారమదెట్లుదాచెదే

లాయరుగారు - పల్లెటూరికాపు.

ఒకనాటి యుదయమున ఒకపల్లెటూరికాపు లాయరుగారి ఆఫీసులోనికి
పోయి - అయ్యా, ఒకసందేహములో తగులుకొని నామనస్సు చాలసం
కటపడుచున్నది. తమ సలహానిమిత్త మిచ్చుటకి వచ్చితిని - అని వినయ
పూర్వకముగా మనవిచేసికొనియెను. ఏమిటా విషయమని లాయరు
గారు ప్రశ్న వేసెను.

ఒకరి భూమిమీదుగ ఇంకొకరి భూమిమీదికి నీటికాల్వ పారుచుం
డును. పైభూమిఖామందు తనపొలములో పెద్దచెరువు త్రవ్వించి చాని
నిండ నీరు నింపుటవలన క్రిందివాని పొలమునకు తరుణములో చాలినంత
నీరు రాక పంట చెడిపోవును. దీనికి ఈ క్రింది పొలముఆసామి ఆపై
పొలము ఆసామిమీద దావాతెచ్చి నష్టముపొంద వచ్చునా? - అని
కాపువాడడిగెను.

లాయరుగారు సంతోషముఖముతో—సం దేహ మేమిటి? దావ
తక్షణము దాఖలుచేయుము. పూరానష్టము వసూలుచేయుదును. దీని
లా మనప్రక్కనున్నది. నిశ్చింతగానుండు—మని చెప్పెను.

కాపువాడు బిక్కమొగముదాల్చి—తాళుతాళండి! ఆ చెరువు
త్రవ్వించినవాడే నేను. నా పొలమునకు క్రిందనుండు పొలము ఖామంద
నామీద వ్యాజ్యము వేయుదునని బెదరించుచున్నాడు. నా కేమియ
దోచకున్నది—అని మొరవెట్టుకొనెను.

లాయరుగారు ఒక్కొక్కతే తడవు కన్నులుమూసికొని ఆలోచించి—
అయితే చెరువు త్రవ్వించితిని చెప్పితివిగదా, అది యెందుకొకటి
త్రవ్వించిన చెరువు? చుట్టుప్రక్క జనుల ఉపయోగము నిమిత్తమే
త్రవ్వించినదా?—అని ప్రశ్న వేసెను.

కాపువాడు కొంచెము ప్రాణమువచ్చి—బొనండి. నేనవికాలములో
వొట్టులేక చుట్టుపట్టు గ్రామములవారు చాల కష్టపడుచున్నారం
నా పొలములో నాలుగు యకరములు మా నాయనగారి పేర ధర్తము
ఏర్పరచి దానిలో ఈ చెరువు త్రవ్వించితిని—అని చెప్పకొనెను.

లా|| ఓ! డబ్ సాల్ రైట్. ఇప్పుడు అందరును ఆ చెరువులో
యుదక మేగదా ఉపయోగపరచు చున్నారు?

కా|| బొనండి.

లా|| ఎంతమాత్రము భయపడవద్దు. తేనీ, వ్యాజ్యము తేనీ, ఖర్చు
తోగూడ మనపక్షము చేయింతును.

కాపువాడు సంతోషముతో నింటికిపోయెను.

కుప్పెన్న.

జడ్డి శ్రీనివాసరావుగారు చాలా మంచివారు నిగర్వశిరోమణులని
వడసియుండిరి. ఒక నాటిరాత్రి ఆయన పారసీ నాటకమును చూడ
ఫస్టుక్లాసు టిక్కెట్టు పుచ్చుకొని మొదటి వరుస కుర్చీలలో నెకడ
గూర్చుండి చూచుచుండెను. అప్పుడు అదేవరుసలో గొంతదూ
గూర్చుండిన యొక పడుచువాడు మంచి విలువదుస్తులు ధరించి
టయు తనను మాటిమాటికి జూచుచుండుటయు గని తాను మ

వాడుగ నిశ్చయించికొని అతడెవరో జ్ఞాపకము తెచ్చుకొనజాలక పలుకరించకున్న బాగుండదని తలచి ఆటనడుమ విరామము గల్గినప్పుడు అతని చెంతకుజని - నాయనా! బాగున్నావా? నిన్ను మున్ను చక్కగ నెఱిగి ముంటిని. కాని పెద్దతనముచే జ్ఞాపకము చాలకున్నది - అని జడ్డిగారు దీక్షణ పూర్వకముగా చేయిసాచెను. కుశాలుగాడు కలవరపడి - అవును బాబూ! నన్నెఱుగరా? నేను కుప్పజ్జీ - అని బదులుచెప్పెను. కుప్పడు మున్ను తనవద్ద నొకరిచేసిన వంటవాడని జ్ఞప్తికివచ్చి, జడ్డిగారు మాగుపలుకక చల్లగ తనస్థలమునకు చేరుకొనిరి.

గంగెద్దువలన తగవుతిరుట.

ఒక కమ్మసంసారికి ముగ్గురు కుమారులుండిరి. ఆతడు మృతిచెందుచు నకుగల 19 యెద్దులను తనకుమారుల నీవిధమున పంచుకొమ్మని చెప్పి పోయెను - పెద్దవానికి తనయెద్దులలో సగభాగము. రెండవవానికి నాల్గింట నెకపాలు; మూడవవానికి అయిదింట నెకపాలు. ఈ భాగములు తెగనందున వారు ముగ్గురును తగవులాడుకొనుచుండిరి. ఆ తీర్పుట యెవ్వరికిని సాధ్యముకాకపోయెను. అప్పుడా దారిని ? ముడిస యొక గంగెద్దుబిచ్చగాడు వారితగవు నిముషములో తీరుమనించెను. చాలా విచిత్రము! అది యెట్లనగా -

“ బాబులారా! యీ యెద్దులభాగ్యమునకు మీరింత పోట్లాడుకొనవలెనా? నేను మీతగవుతీర్చెద చూడుండి ” అని, పెద్దవానిని గని, తండ్రి! నీ భాగమెంతయని యడిగెను. జవాబు - “ సగము.”

నీదెంతయని రెండవవాని నడిగెను. “ నాల్గింట నెకపాలు.”

నీదెంతయని మూడవవాని నడిగెను. “ అయిదింట నెకపాలు.”

“ ఔరా! యీ భాగములు తెగజాలవే! ఏమిచేయుదుము? బాబులారా! నా బక్కయెద్దునుగూడ తీసికొని భాగములు పంచుకొనుడు ” అని తన గంగెద్దును వారి 19 యెద్దులలో జేర్చెను. వారును సంతోషించిరి. అంతట పెద్దవాడు తనవంతు 10 యెద్దులను రెండవవాడు తనవంతు 5 యెద్దులను, మూడవవాడు తనవంతు 4 యెద్దులను తీసికొనెను.

ప్పుడు గంగెద్దు మిగులగా బిచ్చగాడు తోలుకొని తనదాని పోయెను.

గృహ నామములు.

ప్రస్తుతము రాజమహేంద్ర వరమునందలి ప్రెయినింగుకాలేజి వైస్-ప్రిసిపల్ గానుండు మల్లాది వేంకటరత్నము, బి. ఏ., గారు కొంతకాల క్రింద సైదాపేట టీచర్సు కాలేజిలో నుపన్యాస మిచ్చుచు భోజన విషమైన పదార్థములను కార్యములను ఆంధ్రదేశస్థులు సఖ్యతతో తమదాము పంచుకొని వేర్వేరుగ నెరవేర్చుచుండునట్లు సెలవిచ్చి, యుహాన పూర్వజముగా - చిచ్చులవారు, చేబియ్యంవారు, నూకలవామెతుకులవారు, పప్పువారు, నేతివారు, జిడ్డువారు, చల్లావారు, కంఠవారు, మిరియాలవారు, ఇంగువవారు, పచ్చిపులుసువారు, అతిరసవారు, రొట్టెలవారు - ఇట్టి గృహనామములు గల కుటుంబములు కల తెలుపుటయేగాక, వండిన పదార్థములను కలుపుకొనుటయు - మ్మిటయు పిమ్మట మంచినీళ్లు త్రాగుటయు సామాన్యము గావున కలపటవారు (బాహ్తాణులు), మ్రింగువారు (బాహ్తాణులు), మంచినీళ్ల వారు (పిమ్మట) నుత్పత్తియైనట్లు నిర్ధానచేసిరి. ఒకడు వండుకొన్న పదార్థముల కియొకడు గొనిపోయి కలుపుకొని తినజూచుచుండ నింకొకడువయ్యగిపోవుట లోక ప్రసిద్ధమేకాని, నాల్గవవాడు మంచినీళ్లు త్రాగి గోధపడకున్నది! రత్నముగారి యుపన్యాసమును విన్న వారందరూ వారి నత్యంతము గొనియాడిరి.

పూసలబ్బి.

ఒక పూసలబ్బి కేక వేయుచు వీధిని బోవుచుండగా చిన్న పిల్ల యొకవానిని బిలిచి - అబ్బీ అణాకెన్ని పూసలు? - అని యడిగెను. అణముప్పదిపూసలని వాడు బదులుచెప్ప - ఆ! అణాకు అరవై పూసలు. ఆనాడు అమ్మకొనలేదా? - యని చిన్నది పలికెను. అట్లే తీసికొమ్మని యబ్బి నమ్మతింప, ఒక్కొక్కటె లెక్కపెట్టి యిమ్మని చిన్నది కోరె. పూసలబ్బి - అట్లాగేనమ్మా, చెయ్యిపట్టు. లాభం, వెండు, మూ అయితే, అమ్మా! నీ కెన్నేళ్లు? చిన్నది - నాకా? నా కెనిమిదేళ్లు.

పూ॥ యెనిమిదేటమ్మా! యెనిమిది, తొమ్మిది, పది, పదకొండు —
అయితే మీ అమ్మకన్నేళ్లమ్మా?

చి॥ మా అమ్మకా? ముప్పయిరెండు.

పూ॥ ముప్పయిరెండు, ముప్పయిమూడు, ముప్పయినాలుగు — మీ
నాన్నకో?

చి॥ నాన్నకు నలభై.

పూ॥ నలభై, నలభయ్యొకటి, నలభైరెండు — మీ అమ్మమ్మకు?

చి॥ అమ్మమ్మకాదు, బామ్మ.

పూ॥ అదే, బామ్మకే.

చి॥ యాభయ్యారు.

పూ॥ యాభయ్యారు, యాభయ్యేడు, యాభయ్యెనిమిది, యాభయి
తొమ్మిది, అ-ర-వై. అరవైపూసలు - ఒక్కణా.

చిన్నది అణా చేతబెట్టగా దీసికొని — అమ్మాయీ! పూసలు జాగ్రత్త!
క్రిందపారబోశేవు - అని బుద్ధిచెప్పి ఆయబ్బి మరియొక వీధికిపోయెను.

కాలస్థితి.

మీ ఏ యింటఁజూచిన నింగ్గీషు చదువులు
కులవృత్తులకు హాని కలుగకున్నె?

ఎచ్చోటఁగాంచిన నచ్చుకూటములు
కల్లగంధములు వర్ధిల్లకున్నె?

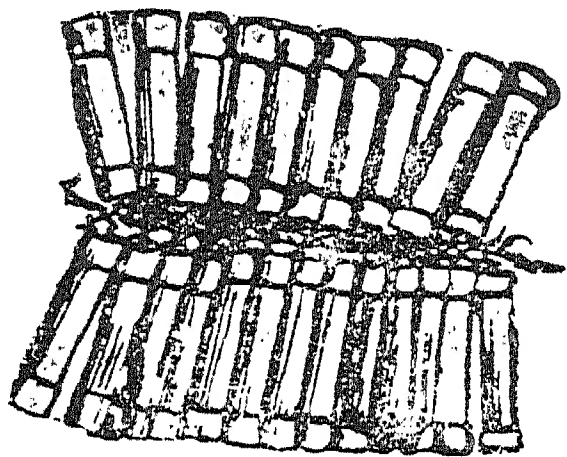
ఏదెసఁబోయిన నెన్నో బ్రాందీషాపు
లయ్యవార్లకు గుచి యమరకున్నె?

ఏయూరికేగిన మాయమృత్యువుఫండ్లు
ముసలివారికి ముప్పుమూడకున్నె?

తే - గీ॥ బిచ్చగాండ్రకుఁ జదువులపిచ్చిపట్టె
వంటవాండ్రను బ్రతిమాలవలసివచ్చె
పనులనంటక గడనపై మనసుహెచ్చె
చాకలియు మంగలియు నింకఁజావకున్నె?

టపాసులు.

కొన్ని దినముల క్రిందట బెల్ ఫాస్టు పోలీస్
కోర్టులో నెకరిజేబునుండి మూడు సవరము
పై చిల్లర సొమ్ముగల డబ్బుసంచి దొంగిలించి
కొని పోబడెనట. ఈ దొంగతనము జరిగి
సమయమున ఇద్దరు మేజిస్ట్రేట్లు, 25 మం
కనిస్టేబిల్లు, 6 గురు గొప్పలాయర్లు నచ్చు
నుండిరట. ఎవరిపై అనుమానపడుటకును ఆస్పదము లేకున్నది!

* *

పల్లెటూరి పుల్లయ్యపంతులుగారు పిల్లదానికి సంబంధము వెదకుచ
కాశీభట్ల గంగాధరమూర్తిగారి కుమారుడు కాలేజిలో చదువుకొనుచ
న్నాడనియు బుద్ధిమంతుడనియు అన్న వస్త్రములకు గొఱతలేని వాడని
యు విని, విద్యయున్న నుద్యోగముచేసి గొప్పవాడు కాగలడని తలంచి
తలిదండ్రులకు తెలుపకయే అతనిని బిలుచుకొనిపోయి పిల్లనిచ్చి పెండ్లి
చేసెను. పిమ్మట నతనియింటికి పెండ్లికూతురును గృహప్రవేశమునకు
దీసికొనిపోయినపుడు ఎచ్చట జూచిన మాధవకబళపు(అన్న) వస్త్రముతో
వ్రేలగట్టబడి యుంటయు తండ్రిగారు నీళ్ల కావడిమోయుచు గంగాధర
నామము సార్థకము గావించుటయు గని పుల్లయ్యగారు పెల్లుసంతసిల్లిరి.

* *

రామయ్య — నరసయ్య కప్పిమ్మని యెందు కింత సిఫార్సు చేస్తున్నావు?
నీకేమైనా బాకీవున్నాడా యేమిటి?

కోటయ్య — నాకేమీ బాకీలేదు గాని నీవియ్యకపోతే నన్ను పట్టుకొని
పీక్కుతింటాడు.

*

*

*

అప్పులవాడు—మీ వూరికి వెళ్లివచ్చిన తర్వాత బాకీ ఫయిసలు చేస్తా

నని చెప్పితివే యెందుకు యింకా సొమ్ము పంపించినావు కావు?

బాకీదారుడు—నేను వూరికి వెళ్లి వచ్చేవరకూ బాకీ అడుగనని వప్పుకు
న్నావా లేదా!

అప్పులవాడు—[సంశయించుచు]—వప్పుకున్నాను.

బాకీదారుడు — మరేమి ? నేను యింకా పూరికి వెళ్ల సేలేదు.

* * *

బిచ్చగాడు—అమ్మా! తల్లీ! ఆదివారపు బిచ్చంతల్లీ! కండ్లులేని కబో
దిని నూయమ్మా!

ఇంటి యజమానుడు — ఫోఫోఫో! ఆడవాళ్లెవరూ లేరు, పోపో!
బిచ్చు! ఆడవాళ్లెందుకు నాయనా! బిచ్చంపెట్టుతండ్రీ!

శాస్త్రులవారి ర్యేలుసంచి.

వేదాధ్యయనము చేసిన వేంకట విశ్వనాథ శాస్త్రులవారు విశాఖపట్ట
ణమున రై లెక్కి చెన్న పట్టణమునకు బోవుచుండగా వారిప్రక్కను గూ
ర్చుండిన కోదండరామనాయుడుగారు మధ్యమార్గమున బాపట్లలో దిగి
రైలుసంచి చేతబట్టుకొని పోవుచుండెను. అట్లు కొన్ని యడుగులు పోవు
వరకు శాస్త్రులవారు బిగ్గరగా బిలుచుచు కేకలువేయగా అతడు త్రుళ్లి
పడి నిలువంబడెను. శాస్త్రులవారు పొడుముకాయ కొండిని దోపుకొని
వడివడిగ బండిదిగిపోయి —

ఒహో! యిదిబహుభాహావుద్ది! దాసచ్చి పట్టుగుపోతూ వుద్దారు,
బచ్చిపడే! తెడ్డి - దాసచ్చి తెడ్డి.

నా|| ఇది మీసంచికాదు నాసంచేనండీ — [సంచిని పరీక్షించిచూచి]
— యిదిగో తాళముకూడా చూడండి.

శా|| ఒహో! బచ్చిబాట చెప్పారు! అది బీతాళబా! హే-హే-
హే! దిద్ద బాకుబారుడు బజారులో కొది తెచ్చిద్దికాదూ? హే-హే-
హే! చాలుతెడ్డి - తెడ్డి దాసచ్చి - వెర్రెవాడ్డడుకుడ్డారా యేబిటి?

నా|| నాకొసెకన్! వాటే మ్యాడ్ క్యాప్! — [సంచి తిరుగా పరీ
క్షించి చూచుకొని] — యిది మీసంచికాదండీ.

శా|| దాచ్చెచ్చు దాకు తెలుసుడడ్డోయి! బాట బిగలబోకడ్డి!
ఈగల్లంతుగని వారిచుట్టు జనులు గుంపుగూడిరి. అప్పుడు శాస్త్రులు
గారు గూర్చుండిన బండిలోనుండి యొకడు — ఇదుగోనండీ శాస్త్రులు
గారు! మీసంచి యిక్కడనున్నది యిదుగో — నని యొక రైలు సంచి
నేతితో నెత్తి చూపించెను.

శా॥ అది దాసచ్చికాదు. ఇదేదాది. వెయ్యిసచ్చుల్లో పెట్టిదా దాసచ్చి దాకు ఆదుబాలు తెలుస్తుంది.

నా॥ అది నాసంచివలెనే వున్నదిగాని నాది కాదు. ఇదే నాది. కావలిస్తే తెరిచి చూపిస్తాను.

శా॥ ఒహోహో! దాసచ్చి తెరుస్తారుగా! యిదేబి ద్యాయబడ్డి - దాసచ్చి బీరెల్లా తెరుస్తారు? దేవప్పకోదు.

స్తేషనుమాస్తరు - ఉండడి శాస్త్రులవారూ! యీ తగాదా యెందు కండీ - తెరిచి చూపించనియ్యండి.

నాయుడుగారు ఇంతలో తాళము తెరువగా ఆసంచిలో పైపైననే ఒక చుట్టలకట్ట, ఒకనిప్పుపెట్టె, రెండు కల్లురొట్టెలు, సగము ఖర్చుపడిన ఒక బ్రాందిబుడ్డియు కనుపించి ప్రక్కలయందు ఒక శాలువయు పట్టు బట్టయు గుక్కబడియుండెను. శాస్త్రులవారినోట మాటే రాకపోయెను. నాయుడుగారు చప్పన తెలివి తెచ్చుకొని సంచి నూసి శాస్త్రుల వారి కిచ్చి వేసి వారిక్షమాపణ వేడికొని బండినుండి తన సంచి తెచ్చుకొని వెడలిపోయెను.

ఆమరునాడు ముచ్చవానిని బిలిపించి శాస్త్రులవారు తమ రైలుసంచి మీద పెద్ద అక్షరములతో పేరువ్రాయించుకొనిరట!

సప్తమహాపురుషులు.

గడచిన ఆదివారమునాటి సాయంత్రమున ఆర్యపురముక్లబ్బులో పెద్ద పెద్దలుచేరి కొంతతడవు ఉన్ని బాతు లెడపెడగొట్టుచు వేడుకగా నాడు కొనియు ఒక్కొక్క సేపు దంతపు గోలీలను కొయ్యగడలతో గురిచూచి కొట్టికొట్టి లెక్కలు పెట్టియు కడుబడలి చాపుడు కుర్చీలపైవ్రాలి ఫల రసాహారములుగ్రోలి ఆయాసము దీర్చుకొనుచుండగా ప్రసాదరావు పంతులుగారి ప్రథమపుత్రుడు ఎఫ్. ఏ. పరీక్షలో మొదటి తరగతిలో గృతార్థుడైనట్టు తంతివర్తమానమువచ్చి యచ్చట గూడియుండినవారి సంభాషణము చదువులమీదను ఉద్యోగములమీదను తిరిగెను. మన వాడు ఇంగ్లీషు చదివి పరీక్షలుప్యాసై యెంతడబ్బు సంపాదించగలడు ఏ యుద్యోగముచేయును ఎట్టి గొప్పదశకు రాగలడు అను చింతతప్ప

జ్ఞానాభివృద్ధికొరకు విద్యయను సుద్ది యీ కాలమున నెవ్వరును పరికించుట లేదుగదా ! ధనముగలవారి కే ధన గౌరములయందాసకలిగియుండు నపుడు పేదలకుండుట యేమి యార్చర్యము ? కోటివిద్వేలు గూటికొరకన్న ప్రాతసామితె యిప్పు డింగ్లీషువిద్యకు మాత్రమే చెల్లుచున్నది. తక్కినవి లెక్కకేని గానరాక యీ కాలమున నింగ్లీషు విద్యమాత్రము చెలామణిగ నున్నది. వచ్చినను రాకున్నను తెలివియున్నను లేకున్నను రెండు ఇంగ్లీషుముక్కలు నేర్చుకొన్న నేదైన నొకరిచేసికొని సుఖముగా జీవించవచ్చునను ఆశ మీరినది. తుట్టుతుదకు మెట్రిక్లేషను ఫేలయినను ఏతాలూకా కచేరీలోనో యే మునసపు కోర్టులోనో యే సబ్రిజిస్ట్రారు ఆఫీసులోనో ఆక్టింగు గుమాస్తాపనియైన చేసికొని పొట్టపోసి కొనవచ్చునను తలంపు అందరికీని కలిగినది. అటుపై నధికారి అను గ్రహము సంపాదించుకొనగలిగిన తక్కువేమిటి ? ఇట్లు మెట్రిక్లేషను తప్పినవారికే యుండునప్పుడు ఎఫ్. ఏ. పరీక్ష మొదటితరగతిలో ప్యాసైన చిన్నవానినిగూర్చి చెప్పనేల ? ఆహా ! ఏమి ప్రసాదరావుగారి భాగ్యమని అందరును ఆయన కుమారునిగూర్చి మాటాడదొడగిరి. అతడు కాలేజీలోచేరి బి. ఏ. పరీక్షకు చదువ నిశ్చయించినమాట అది వరకే తెలియుటచే ఆపై నేమిచేయుటయని యచ్చటనున్నవారిలో నెక్కరు ప్రశ్న వేసిరి. అదియైనపిమ్మటగదా యని తండ్రిగారనిరిగాని అయినట్లే భావించుకొనవచ్చు గదా అటుపై నేమి చేయించ దలంచి యున్నారని మరల ప్రశ్న వేసిరి. ఒక రా చిన్నవానిని సీమకుబంపి కల క్టరుపరీక్షకేని బారిష్టరు పరీక్షకేని చదివించుట ప్రశస్తమనియు మరి యొకరు జపానుదేశమునకుబంపి చేతిపనులును యంత్రపుపనులును నేర్పించుట మేలనియు ఇంకొకరు ఏపనియైన సరేగాని సర్కారు ఉద్యోగము మాత్రము తలపెట్టదగదనియు వేరొకరు వ్యవసాయపరీక్షకు చదివించుట యుచితమనియు డాక్టరుపరీక్షకు చదివించుట సర్వోత్తమమనియు ఇట్లు పలువురు పలు తెరగుల బ్రశంసించిరి. ఈమాటలు విన్న తండ్రిగారి మనస్సు కొంతవరకు గలవరపడియెను.

విశేష విద్యాప్రవేశములేక ఉద్యోగమునందు చేరనివాడయ్యును పెద్దలు పెట్టిపోయిన భూస్థితిని వృద్ధిపరచుకొనుచు ల్యాండులార్డు అను

పేరుతో పదిమందిలో పరువుగ తిరుగుచున్న వాడు గావున ప్రసాదరాః పంతులు తన తనయునిమాట యిందరు పెద్దలు మాటాడుకొనునప్పుడ తాను మారుపలుకకుండుట తగదని తలచి తనకంతగా నధికమగు నాః లేమియు లేవనియు దైవానుగ్రహమువలన చిన్నవాడు బి. ఏ. పరీక్ష యందుగూడ నెగ్గినేని బి. ఎల్. చదివి హైకోర్టు వకీలు కావలెననియే తమ యెన్నికయనియు డబ్బువచ్చినను రాకున్నను ఇంటిపట్టుననుండుట యే తమకోరికయనియు వెలిబుచ్చెను. కాని, తనకుమారుడు హైకోర్టు వకీలైనచో అన్ని కేసులు నతనికే యెరుగుననియు లక్షలక్షలుగ గడియించుననియు మనసులో ఆయనకు నమ్మకముండకపోలేదు. అప్పు డచ్చటనుండిన నానాగోత్రేభ్యులు సీతీరున ప్రసంగించిరి.

వకీలు వాసుదేవమూర్తిగారు :— వకీలుపని చేస్తే రెండుచేతులతో పోగుచేయవచ్చునని అందరూ భ్రమపడడమేగాని ఆకాలంపోయి చాలాదినాలైనది. ఇప్పుడు యేవీధిలోచూచినా వకీళ్లే. ఇరవై సంవత్సరాల కిందట్ల వేను పట్టాపుచ్చుకొన్నప్పుడు యీవూళ్లో వక్కడే బి. ఏ., బి. ఎల్., వుండేవాడు. ఇప్పుడు లెక్కపెట్టిచూడండి ముప్పయితొమ్మిదిమంది వున్నారు! వీరిలో యిద్దరు ముగ్గురుతప్ప తక్కిన వా రేమి బావుకుంటున్నారు? అయ్యవారు చచ్చినప్పుడుగాని అప్పు బయలుపడదన్నట్టు పైడాబులేగాని ఖర్చుకు చాలినడబ్బు సంపాదించు కొనేవాడు గట్టివాడని చెప్పవచ్చును. ఇది యిల్లావుండగా యీ వకీలు పనంత పాడుపని నిశ్చయంగా యింకొకటి లేనేలేదు. కేసులువచ్చినా కష్టమే, రాకున్నాకష్టమే. ఉదయం సాయంత్రం రాత్రి తెల్లవారు ఝామున యింట్లోను కోర్టులోను యెప్పుడూ కేసులపాఠమేగదా! ఇదేమి రామాయణమాభారతమా - దేశంలో అందరియొక్కచరిత్రలూ పాఠముచేస్తూ వుండడం? ఏదైనా మనస్సుకింపైన గ్రంథము నెమ్మదిగా చదువుకోడానికి టైముంటుదా? గ్రంథముదాకా యెందుకు? పెండ్లి ముతో తిన్నగా మాట్లాడడానికి వకటి తీరిక యేడుస్తుందీ? ఏదో అవసరంగా రెండుముద్దలు మింగడం - కోర్టు, కేసులు, కోర్టు, కేసులు - స్వర్గం మోక్షం అంతా అదే. ఇది అదృష్టవంతునిమాట సుమండీ, తక్కినవాళ్లకు అదీలేదు. వకీళ్లకంటే గుమాస్తాలపని పదిరెట్లు మెరుగు

గావున్నది. అది పోనియ్యండి - వకీలువృత్తియేమో యిండిపెండెంట్ ప్రొఫెషన్ అని గదా చెప్పుకుంటారు? నిజంగాచూస్తే వకీలుకు యిండి పెండెన్నేలేదు. పార్టీలనందరినీ స్ట్రీజుచేస్తూవుండవలెను సరేగదా అధికార్లకు అనుసరణగావుంటేనే యేమైనా రెండుడబ్బులు దొరకడం - లేకుంటే. సెడిషన్ మాంగర్లలోను వందేమాతరం గాళ్లలోను చేర్చబడి అధికార్లవల్ల స్కాండ్లగా భావింపబడడంతప్ప వేరే లాభంలేదు. కలక్టరుగారివద్ద చిత్తం చిత్తం అంటూ కాలువంచకపోతే గవర్నమెంటు స్ట్రీడరీ యెల్లాదొరుకుతుంది? దొరికినా యెల్లా నిలుస్తుంది? ఈకాలంలో ఆలాగంటివాళ్లే ముందుకువస్తూవున్నారు. వాళ్ల కేడబ్బు, వాళ్లకే పరువు, వాళ్లకే హోదాలు బిరుదులు, అన్నీ వాళ్లకే. చీ-చీ-చీ! యీ వకీలుపనంత వెధవపని యేదీలేదు. పురుషోత్తం పంతులుగారు ప్రవేశించినప్పుడే నేనుకూడా మునసఫీలో ప్రవేశించినట్టయితే యీపాటికి సుఖంగా ఫస్టుక్లాసులో వుండేవాణ్ణి - హాయిగా నెలకు నాలుగువందలు వస్తూవుండును. ప్రసాదరావుగారూ! యీ మాట జ్ఞాపకవుంచుకొనండి - మీవాణ్ణి బీ.ఎల్. చదివిస్తే చదివించండిగాని వకీలుపనిలోమాత్రం వుండనియ్యవద్దు. నాలుగై దేళ్లలో యెల్లాగైనా మునసఫీలో ప్రవేశ పెట్టిస్తేరా క్రమంగా వృద్ధిలోనికివస్తాడు. తప్పకుండా జిల్లాజడ్జీకూడా అవుతాడు. సందేహంలేదు. దిసిజ్ మై సిన్సియర్ అడ్వైస్.

మునసఫు పురుషోత్తం పంతులు:- వాసుదేవమూర్తిగారు సెలవిచ్చిందంతా వాస్తవమేగాని వక్కటిమాత్రము పొరబాటు. వకీలువృత్తిమీద అసహ్యమువేశే నేను మునసఫీలో ప్రవేశిస్తాని. కానియేలరా సుఖానవున్న ప్రాణం కష్టాన పెట్టుకుంటిని అని యెన్నోసార్లు విచారపడ్డాను. మునసఫు పనికింటే కూలికి గుమాస్తాపని చేసుకోవడము మేలు. మాకు యిచ్చేజీతం మేముచేసే దస్కుతులకూ వ్రాసే సాక్షివాగ్ధూలాలకూ యియ్యవచ్చును. వ్రాసివ్రాసి చెయ్యి అరిగిపోతుంది. చిట్టచివరకు సక్షాతమో అతిమూత్రమో పాప్తించడం నిశ్చయం. పైగా మూడేళ్ల కొకసారి కాశీనుండి రామేశ్వరానికి రామేశ్వరంనుండి శ్రీశైలానికి తన్నుతూ వుంటారు. మడతమంచాలూ మడతకుర్చీలూ మూటలూ మేమూ, ఒకచోట నిలకడా, యిల్లా, వాకిలా - పిల్లలకు

చదువూ సంధ్యా అన్నీ పూజ్యంగద! ఎన్నటికో చచ్చేనాటికి సబ్బడిపని అయితే యెంత, కాకుంటే యెంత? అదికూడా యెవరికో అదృష్టవంతులకూ వంగి సలాములు చేసేవారికేగాని అందరికీ కాదుగద! అసలు బి. ఏ. బి. ఎల్. ప్యాసై మునసఫీ చేసేవాళ్లు అంతవరకూ జీవించేది యెక్కడిది? చదువుతోనే సగము ఆయుస్సు చెల్లిపోతుంది - తక్కిన సగము ఫస్టుక్లాసుకు రాకమునుపే చెల్లిపోతుంది. యీమాట అబద్ధము కాదు - సివిల్ లిఫ్టుతీసి చిత్తగించండి. ఇక మేము చేసేపని మాటో - ఛీఛీఛీ - చురుకుగా పనిచేస్తే వకీళ్లు తీటుతారు, చెయ్యకపోతే పై వాళ్లు గూటిస్తారు. ఎందుకూ పనికిరానివాడు యీ పనిలో ప్రవేశించ వలెనుగాని కొంచెము తెలివితేటలుగలవాడెవడూ ప్రవేశించగూడదు. దీనికంటే రివిన్యూడిపార్టుమెంటు నూరురెట్లుసుఖం - బ్రెయ్ వర్క్ తక్కువ - నాతో ప్యాసైన పానకాలరావు యిప్పుడు డిప్యూటీ కలెక్టరుగానుండి హాయిగా ఆరువందలు తెచ్చుకుంటూవున్నాడు. బి. ఏ. ప్యాసైన తర్వాతనై నాసరే బి. ఎల్. ప్యాసైన తర్వాతనై నాసరే రివిన్యూలైనులో ప్రవేశించడము సర్వోత్తమమని నా అభిప్రాయము.

డిప్యూటీ కలెక్టరుగారు : - మునసఫుగానికి డిప్యూటీ కలెక్టరుపని సుఖముగా కనుపడ్డది కాబోలును. అవును సుఖంకాదా! చిన్నఉద్యోగమేదీ చెయ్యకుండా వక్కసారిగా 200 రూ॥ పనిలో ప్రవేశించడమూ, 11 గంటలకు కోర్టుకువెళ్లి సాయంత్రము 6 గంటలకు యింటికి చేరడమూ, సంవత్సరానికి రెండు నెలలు సెలవులూ, సర్క్యూటు పనిలేక పోవడమూ - యిదంతా నిజంగా కష్టమే. పదిహేను రూపాయలపనిలో ప్రవేశించి పైవాళ్లచేత చిట్టి మొట్టికాయలుతింటూ పదియేళ్లకయినా యాభయిరూపాయల పనికి ప్రొమోషనులేకుండా అనుభవించినవారికిగదా రివిన్యూడిపార్టుమెంటుసుఖము తెలుస్తుంది? నెలకుయిరవైరోజులు పెండ్లాము బిడ్డలను వదిలి వూరూరూ తిరుగుతూ వూరూరి నీళ్లూతాగుతూ వుండడంకంటే సుఖమేమిటి? చెప్పుకుంటే సిగ్గులచేటు ఎన్నాళ్లు బానిసతనంచేసి యెందరు డలాయతులను మంచిమాట చేసుకుంటే 100 రూ॥ ల జీతం దొరుకుతుంది? ఛీఛీఛీ! రివిన్యూయిలాకా పనికంటే చాకలిపనిమేలు. ఇంకా యింజనీరు డిపార్టుమెంటుమాట

చదువూ సంధ్యా అన్నీ పూజ్యంగద! ఎన్నటికో చచ్చేనాటికి సబ్బడిపని అయితే యెంత, కాకుంటే యెంత? అదికూడా యెవరికో అదృష్టవంతులకూ వంగి సలాములు చేసేవారికేగాని అందరికీ కాదుగద! అసలు బి. ఏ. బి. ఎల్. ప్యాసై మునసఫీ చేసేవాళ్లు అంతవరకూ జీవించేది యెక్కడిది? చదువుతోనే సగము ఆయుస్సు చెల్లిపోతుంది - తక్కిన సగము ఫస్టుక్లాసుకు రాకమునుపే చెల్లిపోతుంది. యీమాట అబద్ధము కాదు - సివిల్ లిష్టుతీసి చిత్తగించండి. ఇక మేము చేసేపని మాటో - ఛీ-ఛీ-ఛీ - చురుకుగా పనిచేస్తే వకీళ్లు తీట్టుతారు, చెయ్యకపోతే పై వాళ్లు గూటిస్తారు. ఎందుకూ పనికిరానివాడు యీ పనిలో ప్రవేశించ వలెనుగాని కొంచెము తెలివితేటలుగలవాడెవడూ ప్రవేశించగూడదు. దీనికంటే రివిన్యూడిపార్టుమెంటు నూరురెట్లుసుఖం - బ్రెయ్ వర్క్ తక్కువ - నాతో ప్యాసైన పానకాలరావు యిప్పుడు డిప్యూటీ కలెక్టరుగానుండి హాయిగా ఆరువందలు తెచ్చుకుంటూవున్నాడు. బి. ఏ. ప్యాసైన తర్వాతనై నాసరే బి. ఎల్. ప్యాసైన తర్వాతనై నాసరే రివిన్యూలై నులో ప్రవేశించడము సర్వోత్తమమని నా అభిప్రాయము.

డిప్యూటీ కలెక్టరుగారు : - మునసఫుగానికి డిప్యూటీ కలెక్టరుపని సుఖముగా కనుపడ్డది కాబోలును. అవును సుఖంకాదా! చిన్న ఉద్యోగమేదీ చెయ్యకుండా వక్కసారిగా 200 రూ॥ పనిలో ప్రవేశించడమూ, 11 గంటలకు కోర్టుకువెళ్లి సాయంత్రము 6 గంటలకు యింటికి చేరడమూ, సంవత్సరానికి రెండు నెలలు సెలవులూ, సర్క్యూటు పనిలేక పోవడమూ - యిదంతా నిజంగా కష్టమే. పదిహేను రూపాయలపనిలో ప్రవేశించి పైవాళ్లచేత చిట్టి మొట్టికాయలుతింటూ పదియేళ్లకయినా యాభయిరూపాయల పనికి ప్రొమోషనులేకుండా అనుభవించినవారికిగదా రివిన్యూడిపార్టుమెంటుసుఖము తెలుస్తుంది? నెలకుయిరవైరోజులు పెండ్లాము బిడ్డలను వదిలి వూరూరూ తిరుగుతూ వూరూరిచ్చూతాగుతూ వుండడంకంటే సుఖమేమిటి? చెప్పకుంటే సిగ్గులచేటు ఎన్నాళ్లు బానిసతనంచేసి యెందరు డలాయతులను మంచిమాట చేసుకుంటే 100 రూ॥ ల జీతం దొరుకుతుంది? ఛీ-ఛీ-ఛీ! రివిన్యూయిలాకా పనికంటే చాకలిపనిమేలు. ఇంకా యింజనీరు డిపార్టుమెంటుమాట

చచ్చిపోవలెను. స్కూలుమాస్టరంటే ఆడవాళ్లుకూడా గౌరవంగా చూడరు! సయన్సులో బి. యే. ప్యాసైనవాణ్ణి యెమ్మే వెలగబెట్టకుండా మెడికల్ కాలెజ్ లో చేరినట్టియితే హాయిగా యేవ్వాళ్లొనైనా యింత స్వతంత్రంగా జీవనంచేస్తూ వుండేవాణ్ణి - యిప్పుడు విచారపడి యేమి ప్రయోజనము? అన్నిటిలోకీ యీ కాలంలో మెడికల్ ప్రొఫెషనే కొంచెము లాభకరంగానూ పదిమంది గౌరవించేదిగానూ వున్నది.

డాక్టరుగారు:—నిజమే, పదిమందికాదు వెయ్యిమందికూడా గౌరవిస్తారు. అవసరం వున్నంతమట్టుకు అందరూ డాక్టరుగారిచుట్టూ తిరిగే వారే. డబ్బుఅడగవచ్చేటప్పటికిమాత్రం డాక్టరుగారు ఆశపాతకుడుగా కనుపడతాడు. ఎవరు యేమిస్తే అదిపుచ్చుకొని దొంగనవ్వులు నవ్వుతూ ఆడవాళ్లను అమ్మాతల్లీఅని లాలిస్తూవుంటే డాక్టర్లకే యిదికాలంగాని కరక్టుగా డబ్బు అడిగేడాక్టర్లకు కాలంగాదు. ప్రొద్దున మొదలు సాయంత్రంవరకూ హాస్పిటల్ లోనూ కాలేజీలోనూ చచ్చిసున్నమై కడతేరడమూ, తర్వాత యెక్కడికి యే రాత్రివేళ పిలిచినా పరిగెత్తడమూ తప్ప డాక్టరుగారి సంపాదన చూడబోతే అంతటిలోనే వుంటుంది. పోనీ యింతకష్టపడినా యేమైనా ప్రయోజనం వున్నదా? అంతా మిగిలి పోయినతర్వాత అక్షీంతలు గింజలు నాలుగూ తలమీదచల్లడానికి డాక్టరుగారిని పిలుస్తారుగాని మొదటనే యెవరుపిలుస్తారు? యే వీధిలోచూచినా డాక్టరే. అర్థరూపాయి యిస్తే ఆరుపూటలు తిరిగిపోతారు, మందు కూడా వారే తెచ్చిస్తారు - యింగ్లీషు డాక్టర్లెవరికి కావలెను? పైగా యిప్పుడు ప్రతివాళ్ల యింట్లోనూ మందులే. వైద్యం ముక్కుముఖం యెరగనివాళ్లుకూడా యే బొంబాయిలోనో కాళీలోనో కలకత్తాలోనో కూర్చుండి పెద్ద కంపెనీల పేరుపెట్టుకొని దడబిడలుగా మందుల క్యాటలాగులు పంపిస్తే వాటిని నమ్మి యెందుకూ పనికిరానిమందులు తెప్పించుకొని సొమ్ము కుమ్మరిస్తారుగాని డాక్టర్లకుసొమ్మెవరిస్తారు? డాక్టరుపనికంటే మందులమ్ముకునేవాళ్ల పని బాగావున్నది. యీ కాలంలో యే చదువు వల్లనూ ప్రయోజనం కనపడలేదు. యేదైనా వర్తకం పెట్టుకుంటే హాయిగా జీవించవచ్చును. సొమ్మూ సంపాదించవచ్చును.

జెనరల్ మర్చంటుగారు:—చిట్టచివరకు మేమా కనపడ్డాము? మా లాభనష్టాలు మాకే తెలియపలెనుగాని చెప్పి తే యెవరు నమ్ముతారు? ఎన్ని లెక్కలు చూపించినా మా సంపాదనకు నాలుగురెట్లమీద యింక కంటాక్కు కట్టితే నోరుమూసుకొని వూరుకోవలసిందేగదా! యిక రాత్రింబగళ్లు తిన్నగా నిద్రపోతామో పోమో మాక్షోభ యెవరికి తెలుసును? వర్తకమంటే పెండ్లాం పేరనో అత్తపేరనో సొమ్ము దాచుకుని దివాళాతీసేవాళ్లకు లాభంగాని తక్కినవాళ్లకు హాస్యగాడు చెప్పి నట్టు చెయ్యి తగలడమేగాని మరేమీ లేదు. యీశ్వరా! యీ వర్తకాలు శత్రువులకుకూడావద్దు. దీనికంటే చిల్లరదుకాణమో మిఠాయి దుకాణమో పెట్టుకుంటేమేలు. లేకుంటే పెండ్లాముమెడలో పుస్తె

అయినా తెగనమ్మి నాలుగు యకరాలు సంపాదించుకొని వ్యవసాయం చేసుకుంటూ యేదైనా పల్లెటూళ్లోవుంటే దాన్ని మించింది యేదీలేదు. అదుగో డిప్టీ కలెక్టరుగారు లేస్తూవున్నారు. చాలులెండి నేటి కీ ప్రసంగములు.

దురభ్యాసములు.

1. ఎవరితోనైనా మాటలాడునప్పుడు అతనిని చేయిపట్టిలాగుట, భుజముమీద చరచి వినుమనివేధించుట, మాటమాటకు చేతులతో నభినయము చూపుట.

2. ఎవరింటికైనా భోయినప్పుడు అతని పుస్తకములు వస్తువులు మున్నగు వానిదీసి యిటునటువేయుట, కుర్చీపై గూర్చుండి వెనుకకాళ్లను టక్కి-టక్కినగొట్టుట, కాలాడించుట, బల్లమీదికి కాళ్లుసాచుట, వ్రేళ్లతో బల్లమీద తాళమువేయుట, యీలవేయుట, అతనియు త్తరములు తీసి చూచుట, అతడు త్తరము వ్రాయుచుండ తొంగిచూచుట.

3. నలుగురిలోగూర్చుండి, ఉన్నచోటనె చీదుట, ఉమ్మివేయుట, నోటిలో వ్రేళ్లుపెట్టుకొనుట, ఆవులించుట, బట్ట పై కెగదీసికొనుట, నిముషమునకొకతూరి మీసము దువ్వుకొనుట.

4. పిల్లలనునుద్దుకై విసికించి యేడ్పించుట, స్త్రీలవంక తేరిపార జూచుట, సుందరవతి యెదురై నప్పు డేదోవంక పెట్టుకొని తిరిగిచూచుట, పాటకచేరిలో ప్రక్కవారితో గుసగుసలాడుట.

5. భోజనమునకు బిలిచినదే చాలునని యింటివారి నందరిని దోడ్కొనిపోవుట, (ప్రగల్భరామునివలె) పిలువనిదే పెండ్లిభోజనమునకు భోవుట, బుట్టిన జుట్టుచు భోజనము సేయుట.

6. అందరితో తనప్రతాపమును గూర్చియు తానుచేసిన చేయబూనిన ఘనకార్యములగూర్చియు ప్రసంగించుట, తనను తనభార్యను బిడ్డలను పొగడుకొనుట, పరులను దూషించుట, యెల్లరకు వంకలు వెదకుట.

బిడ్డల ప్రశ్నలు.

1. ఆరేండ్లవయసుగల యొకబిడ్డ, కాగితములు కోసియుండని మాస పత్రికలో రెండుపుటలనడుమ తొంగిచూచి — “అమ్మా! యీ లోపల యెల్లా అచ్చేచారే?” — అని ప్రశ్న వేసెను.

2. పొరుగింటిపిల్లమీద పినతల్లి (పిన్ని) చాలఅపేక్ష గలిగియుంట గని, అయిదేండ్లచిటుత యొక్కర్తు — “అమ్మా! నీకు నేను చెల్లెల పుటితే నాకు పిన్ని నాతానా? చెప్పు” — అని యడిగెను.

3. నాలుగేండ్లబిడ్డ — “అమ్మా, చక్కెలతింతే యేదైనా లోగం కుదులుతుందా?”

చీనాచక్రవర్తి కథ.

భగవత్సూనుం డా సార్వభౌమునినామ మాచంద్రావర్కము వెలుంగు చుండుగావుత! లై - ఓ - ఆ చక్రవర్తి తనపింగాణిభవనమునందొక గవాక్షము చెంత నిలిచియుండెను. వయసుచెల్లని వాడగుట నాతని హృదయము సదా దయాపూరితంబై యుండెను. తానెట్టి యపారభోగ భాగ్యంబుల నోలలాడుచున్నను ఆమహాపురుషుం డనవరతము పేదల కష్టములనుగూర్చి తలపోయుచు వ్యసనము చెందుచుండును.

ఉన్నట్లే మిన్ను మన్నుక్కటి యగునట్లు ఉరుములు మెరుములతో నఖిండమగు వర్షము గురియ నారంభించెను. ఆకసము విలపించెను.

వృక్షములును పుష్పములును గన్నీటి ధారలు గార్చెను. ఆభూషాలుని హృదయము భేదముతోనిండ నాతండు — “అక్కటకటా! యిట్టివర్షము లోనెత్తికి గుల్లాయేనిలేనివారి కష్ట మెట్టిదనియెన్నవచ్చు!” — నని నగ చుచు నిట్టూర్పు విడిచెను.

అంతట చెంతనున్న చిన్నమంతిరిని బిలిచియాచక్రవర్తి — “మంతిరీ! మనపిక్కినుపురిలో నెత్తినిధరియింప గుల్లాయేనిలేక యిట్టివర్షములో బోవుచుండు వారెందరుందురు?” — అని యడిగెను.

సుంగ్ - హీ - సంగు సాగిలపడిమొక్కి — “మార్తాండతేజో వై భవా! రాజాధిరాజులకు శక్యంబులుగాని కార్యంబులుం గలవా? ఉదయ పతీ! దినకరు డస్తమించులోపలన దేవరకోరినది తెలుపనగు” — నని యుత్తరమిచ్చెను. చక్రవర్తియు కృపాసూచకంబుగ చిరునగవు నవ్వి తలయూచెను.

అంత నెకనిముసమేని నచ్చో నిలువక సుంగ్ - హీ - సంగు అతివేగ ముగ ప్రధానమంత్రయొద్దికి పరువిడి, యతనికి జూపవలయు మర్యాద లించుకయు బాటించక, యూపిరిలేని మాటలతో — “మంత్రీవరా! మనయేలికమనంబు వ్యసనపూరితంబై యున్నయది. ఈపిక్కినుపురిలో నెత్తికిగుల్లాయేనిలేక యీ వర్షములో బోవుచుండు దౌర్భాగ్యులగూర్చి యాతడు గడు జింతిల్లుచున్నవాడు. అట్టి వారీపట్టణంబున నెందరుందు రీ సాయంకాలములోపల దెలియగోరు చున్నవాడు — ” అన్ని విన్న వించెను.

“ఆ దౌర్భాగ్యులమాట యడిగిరన్న నేమి యాశ్చర్యము? వారు వట్టిదుర్మార్గులు, తోడుదొంగలు?” — సం - చే - సంగారు పలికిరి — “ఇంతెగాక — సరిసరి! — ”

నగర్లాధికారియగు పై-హీ-వోగారినంతట బిలువనంపిరి.

పై - హీ - వోగారువచ్చి సాష్టాంగ ప్రణామంబాచరించి నిలిచిన తరి నా ప్రధానమంత్రీ—“వింటివా! మనపిక్కిను పట్టణమున నెద్దియో యక్రమము మనచక్రవర్తిగారికంట బడినది. మనప్రాణములు సమర్పింప నలసి వచ్చెడిని — ” అని తెలిపెను.

నగరాధికారి గడగడ వడకుచు — “అదియెట్లు పాటిల్లెను? పట్టణము ప్రభుదృష్టికి గోచరముగాకుండ బెద్ద యుద్ధానవన మడ్డముండె గదా!” యని యాశ్చర్య పడసాగెను.

“అదియెట్లో యూహింపజాల —” సం - చే - సంగారు పలికిరి — “కాని యీ వానలో నెత్తికిగుల్లాయేనిలేక గోడలపంచలను మూలలను ముచ్చలవలె డాగియున్న దుష్టపిశాచములను మనప్రభువు గనియుండును. అట్టి దౌర్భాగ్యులు మన పట్టణంబున నెందరుందు రీ సాయంత్రము లోపల దెలియ గోరుచున్న వాడు.”

ఆపట్టున పై - హీ - వోగారు పరువిడిపోయి, ఆ మాలకుక్కను జూర్ - సంగును ఈడ్చుకొనిరండని తనక్రిందివారి కుత్తరువుచేసెను.

అంతనాపెద్ద కావలివాడు వెల్లబారిన మోముతోడ వచ్చి కరములు మోడ్చికొని నగరాధికారి పాదములకడ సాగిలంపడ నాతడు వానిపై తిట్లవాన గురిపించెను! “ఓరిదురాత్తా! దుష్టా! భ్రష్టా! ఛండాలా! పాపిష్ఠీ! మమ్మెల్ల బరలోకమునకు బనుపనెన్నితివటరా? మామెడలను రంపమున గోయించనెంతివా?” — యని మండిపడుచు పలికెను.

జూర్ - సంగు భయవినయములు వెలువడ — “తండ్రీ! గులాము పై నింతగోపమురా గారణము తెలియకున్నది. తెలిపి నన్నిప్పట్టుననె చంపుడు” — అని వేడుకొనియెను.

“ఓరికుక్కా? గొత్తెల్ల గాయుచుండవలయు నీకు ఈపురి కాపాప్పు గించిన తప్పు నాదిగదా! ఇప్పురిలోని కొందరు దౌర్భాగ్యులు తప్పు త్రాగి యీ వానలో నెత్తినిగుల్లాయేని లేక తోటలలోను త్రోవలలోను తిరుగుచు తారుచుండిరట - మనచక్రవర్తిగారు కన్నులార గనిరట. అట్టి దౌర్భాగ్యులు మనపురియం దెందరుగలరో యీ సాయంత్రములోపల నీవె మాకు తెలుపవలయు, లేకున్న ప్రాణములు మనవి కావు” — అని తెలియజెప్పెను.

“చిత్తము!” — అని జూర్ - సంగు ముమ్మారు తనశిరస్సు నేలపై దాకించి — “అంతయు నీసాయంత్రములోపల సరిచేసెద” ననిపలికి, వేగపరచి, చిందులు ద్రొక్కుచు, అతిభీకరంబుగ భాషించుచు కావలి వాండ్రెల్ల గుంపుగూడుటకై గంటమోయించెను.

“దొంగగాడిదెలార! చూడుడు మీలో సగముమందిని తుండెములుగ ఖండింతును. తక్కినసగము మందినిచీల్చి చిచ్చుపాలు సేయుదును. ఇదియా మీరు గాచుకావలి! యీవానలో నెత్తికి గుల్లాయేనిలేని దౌర్భాగ్యులు తోటలలోను త్రోవలలోను తాగుచున్నారట. ఒకగంటలోపల నట్టివారి నెల్ల పట్టిబంధింపుడు” — అని యాపెద్దకావలికాడు మహోగ్రుండ్ల పలుక భటులెల్ల నలుదిక్కులకు బరచిరి. గంటలోపల చెట్లక్రిందను వంతెనలక్రిందను ఎచ్చటెచ్చటనున్న బిచ్చగాండనుదౌర్భాగ్యులను వారు జుట్టుపట్టి యీడ్చుకొనివచ్చి జైలుకానాదొడ్డిలోపల నిలువంబెట్టిరి.

వీరందరెంద రుందురని జూర్ - సంగు అడిగెను. కావలివాండ్లు కడు వినయముతో వంగి, **20871** మందియని జనాబుచెప్పిరి.

“ఈ పుండాఖోర్ల పుట్టెలను ఖండింపుడు” — అని జూర్ - సంగుగారు త్తరుపుసేయ నరగంటలోపల నందరితలలును మొండెములును వేరయ్యెను.

అంతట జూర్ - సంగు పై - హీ - వోగారికి వర్తమానము తెలుప వారును దానిని సం - చే - సంగారికి తెలియపరచిరి. సం - చే - సంగారు సుం - హీ - సంగుగారికి విశదపరచిరి.

సాయంత్రము సమీపించెను. వానవెలిసి చెట్లకొమ్మలు గాలికల్లన గదలుచు ఆకులనుండి క్రిందిపుష్పలతలపై ముత్యములవలె వర్షబిందువులురాలసాగెను. పూవులనుండి కమ్మనితావులు నలువంకల జమ్మకొన నారంభించెను. అప్పుడు లై - ఓ - ఆ సార్వభౌముడు తనపింగాణి భవనమున నెకగవాక్షముకడ నిలిచి యుద్యానవనమునందము గొనియాడుచుండెను. కాని, యాతడానిముసమున దనపట్టణమందలి దౌర్భాగ్యుల దుర్గతిమాట మరచినవాడు కాడు.

సుంగ్ - హీ - సంగుగారిని గని చక్రవర్తిగారడిగిరి : “ఇట్టి వానలో ధరించుటకు నెత్తికి గుల్లాయేనిలేని దౌర్భాగ్యులు మనపురియందెందరుందరో కనుగొని మాకు దెలుపవలసి యుండెగదా ?

“జౌను. ప్రభువరుల యానతి నెరవేర్చినవాడ.”
“ఎందరుందురు ? మరుగుపరచక నిజమే తెలుపవలయు జ్ఞమీ !”

“మహాప్రభూ! ఈపట్టణమం దేమూలను నేవర వక్కాణించిన యట్టి దౌర్భాగ్యులు లెక్కకొక్కరుగూడ లేరు. ఇది సత్యము - ముమాటికి సత్యము” - అనిపలికి, చక్రవర్తిగారి పాదములను సుంగ్ - హీ - సంగు ప్రమాణసూచకముగ తలతోదాకెను.

సదయహృదయుండగు లై - ఓ - ఆ సార్వభౌముని మోమున పరమానందము చిగుర్ప నాతడు - “ఆహా! ఎట్టిసుఖవంతమైన రాజ్యము! జనులందరు నెంతసౌఖ్యముగ నున్నారు! అంతయు దైవకృప గదా!” - యని సంశోషముతో బలికెను. చక్రవర్తిగారి సంశోషమును గని యారాజ భవనమునందుండు వారెల్లరు సంశోషపూరితులైరి. మరునాడు సం - చే - సంగారును, మై - హీ - వోగారును, జూర్ - సంగు గారును బంగారు పతకములను బహుమానములుగ బడసిరి!

తెల్లపాము - నల్లపాము.

ఒక తెల్లపామును నల్లపామును మైత్రిచేసి తమయ పేక్షకొలది తెల్లపాముతోకను నల్లపామును, నల్లపాముతోకను తెల్లపామును, కరుననారంభించెనట. కొంతసేపటికి తెల్లపాము అడిగెనట - ఎంతవరకు మ్రింగితివి! నడుమువరకు మ్రింగితినిని నల్లపాము జవాబుచెప్పెనట. నీ వెంతవరకు మ్రింగితివిని నల్లపాముడుగ నేనుగూడ నడుమువరకే మ్రింగితినిని తెల్లపాము జవాబుచెప్పెనట. ఇట్లు తెల్లపామును నల్లపామును ఒండొంటినితోక మొదలుకొని మ్రింగనుమ్రింగను దానినిదియు దీనినదియు సంపూర్ణముగ మ్రింగివేసెనట. తుట్టతుద కేమియులేకుండ పోయెనట! ఆహా ఎంత విచిత్రము!

గురుస్వాములవారు.

కోవెలపురములో నెకానెకప్పుడొక గురుస్వాములవారు మఠమేర్పరచి కులస్త్రీలకు వేదాంతోపదేశము చేయుచు వారిలో నెట్లెట్లు నలుగురు ప్రౌఢాంగనలతో నుండొరులకు దెలియకుండ మనసుగలుపుకొని నీవే నాకు బ్రయశిష్యురాలవని యొక్కొకరికి ప్రత్యేకముగ ప్రమాణముచేసి పరమానంద సాగరంబున దేలుచుండిరట. ఒకనాడు వారిలో నెరజాణ

నెట్లూరునుండి.

ఎవరు తీసికొని వచ్చినారు?

నాగ్రహపాటు.

ఈ మాటల కందరు నవ్వుచుందురు. మిథునపురములోనుండు వారెల్ల కిట్టమ్ము ముద్దు మాటలనుగూర్చి పలుమర్లు చెప్పుకొనుచుందురు. ఇట్లుండ నెకనాడెట్లెట్లో యా చిలుక పంజరమునుండి తప్పించుకొని పారిపోయెను. కిట్టమ్ముకు స్వేచ్ఛావృత్తి లభించెనుగాని పిచ్చన్నకు పిచ్చిపట్టునంతఃపిచారము కలిగెను. అతని దుకాణమునం దమ్మకమును నానాటికి తగ్గిపోయెను. కిట్టమ్ము యెచ్చటనున్న దోకనుగొనుటకై యతడెన్నో ప్రయత్నములు చేసెనుగాని అన్నియు నిష్ఫలమయ్యెను. కిట్టమ్మునుదెచ్చి యిచ్చినవారికి నూరువరహాలు బహుమతియిత్తుననియు నాతడు ప్రచురపరచెను.

పిచ్చన్నపై నెకింతయు బెంగగొనక కిట్టమ్ము తోడిచిలుకలతో స్వేచ్ఛావృత్తిని సంతోషముగా దిరుగుచుండెనుగాని, కొన్ని మాసములు గడచిన పిమ్మట తనచెలికత్తెలతోగూడ నెకవేటకానివలలో చిక్కుపడి యెను. పాపము! అప్పుడు కిట్టమ్ము కెట్టివిచారము కలిగియుండును? పిచ్చన్నయు జ్ఞప్తికివచ్చి యుండవచ్చును గదా!

ఈవేటకాడు తాబట్టిన పిట్టలను కొన్నిటి పొట్టలుచీల్చి లోపటదూది వెట్టి చిత్రశాల కమ్ముకొనుచుండును. కొన్నిటిని చేరువనుండు హోటల్ వారికి విక్రయింప వారు రుచ్యముగవండి వచ్చినవారికి బెట్టుచుందురు. ఇదంతయు కిట్టమ్ముకు తెలియకపోలేదు.

తమకు చావుమూడెనని చిలుకలెల్ల గడగడ వడక దొడగెను. వేటకాడు ఒక్కొక్కచిలుకను వలనుండి వెలికిదీసి మెడవిరిచి సంచిలోవేసి కొనసాగెను. కిట్టమ్ముకు తనయంతకాలము సమీపించెనని స్పష్టమయ్యెను. ఎట్లు తప్పించుకొనవచ్చును? ఆవేటకాడు ప్రశ్నలడుగడు గదా! అడుగకున్న నేమి, మనమే యేలమాటాడగూడదని తలచి యాచిలుక “నేను కిట్టమ్మును!” “నేను కిట్టమ్మును!” అని మరిమరి కూయసాగెను. వేటకాడు తెల్లపోయి యాపిట్టను చేత బట్టుకొనిదువ్వి “నీవెవరవు?” అని రుడిగెను.

నేను కిట్టమ్మను — అని చిలుక బదులుచెప్పెను.

నీ యజమానుడెవరు ?

పిచ్చన్న.

నీవు ఎక్కడినుండి వచ్చినావు ?

నెల్లూరునుండి.

ఎవరు తీసికొనివచ్చినారు ?

నాగ్రహపాటు.

వేటకాడు తనరొట్టె నేతిలోపడెనని సంతసించి కిట్టమ్మను పిచ్చన్న వద్దికి గొనిపోయెను. పిచ్చన్నయు పునఃప్రాణములువచ్చినవాడై నూరు వరాలు చెల్లించి తనముద్దుకీరమును గొనియెను.

రౌలు మించిపోయినది.

ఒకనాటి యుదయమున కంభంమెట్టు రైలుస్టేషనులో నెక నడువయసు పురుషుడు కడు గడబిడపడుచు నిటునటు పరుగెత్తుచుంటు గని యొక పోలీసు బంట్లోతు అతనియొద్దికిబోయి — “అయ్యో! యేల యిట్లు తొర్రుపాటుపడుచున్నారు? ఏమయిన పోగొట్టుకొంటిరా? నాతో జెప్పిన నాచేతనైన సాయముచేయుదును — అని వినయపూర్వకముగా బలికెను. దానికాతడు —

సాయమా! హూ! ఆపోయిన 8 గంటలబండిని వెనుకకు బిలి పించగలిగిన నాకు సాయముచేయుదువు. నిశ్చయముగా, ఈ దినము పది నిమిషములుముందుగా ఆబండి బయలుదేరెను. ఎంతమాత్రము సం దేహములేదు.

మరియొక బండిమీద మీరు పోగూడదా ?

అదే ఆలోచించుచున్నాను. కాని, సాయంత్రము 5 గంటవరకు బండిలేదు. 6 గంటలకు నేను గుంటూరులో నుండవలయును గనుక ఆ బండి పనికిరాదు.

అంత అవసరపుపనియైన నొకటిలిగ్రాము పంపగూడదా ?

ఒకటిగాదు నాలుగు పంపితిని. ఏమిప్రయోజనము? 6 గంటలకు వివాహము. పెండ్లికూతురి కియ్యవలసిన కట్నములుకూడ నావద్దనేవున్నవి.

ఇంతేనా! పెండ్లి ఆగదుగదా! కట్టుములు రేపటిదినమియ్యవచ్చును.
ఇంతలో మునిగిపోవునదే మున్నది?

పెండ్లి ఆగదా! ఎట్లా అవుతుంది? వచ్చిన చిక్కే అది.

అదేమి అట్లా అంటారు?

అది యేమా? పెండ్లికొడుకునే నేను. నీకు పదివేల సలాములు
గాని అనతలకు పో! నాపాట్లు నేను పడుతాను.

పిల్లల మోటలు.

ఉపాధ్యాయులు — (ఆరేండ్ల పిల్లవానిని) — అయిదూ, రెండూ, ఎంత?

పిల్లవాడు బదులు చెప్పక యూరకుండెను.

ఉపా|| — మంచిది, నేడు నీకు అయిదు గోలీకాయలిస్తాను, రేపు రెండి
స్తాను - నీవద్ద అన్నీ యెన్ని గోలీలుంటవి?

పిల్ల|| — పది యని వెంటనే జవాబు చెప్పెను.

ఉపా|| — పదిగోలీలా! అది యెట్లాగోయి?

పిల్ల|| — నాదగ్గిర యిదివరకే మూడు గోలీలున్నాయిగా!

తోటవాడు — (చెట్టెక్కి పండ్లుగోసి కొనుచున్న యొక చిన్న పిల్లవానిని
జూచి) — ఇప్పుడు చెట్టుదిగి రాకపోతివా చూడు, కుక్కను గొలుసు
విప్పి వదిలి పెట్టిపోతాను.

పిల్లవాడు — ఓ! కుక్క చెట్టెక్కగలునా యేమిటి!

తోటవాడు — ఎక్కలేకపోతే యేమి, చెట్టుకింద వుంటుంది.

పిల్లవాడు తక్షణము దిగివచ్చెను.

ఒక పెద్దమనిషి ఆరేండ్ల బుడుతనిగని “ ఏమోయి చిట్టిపంతులు!
ఏమిటి మీ యింట్లో విశేషము! ” అని యడిగెను. “ ఏంలేలు - చిన్న
తమ్మున్ని తెచ్చాము ” — అని బుడుతడు బదులు చెప్పెను.

“ అట్లాగా! అయితే నీకు సంతోషమేగా? ”

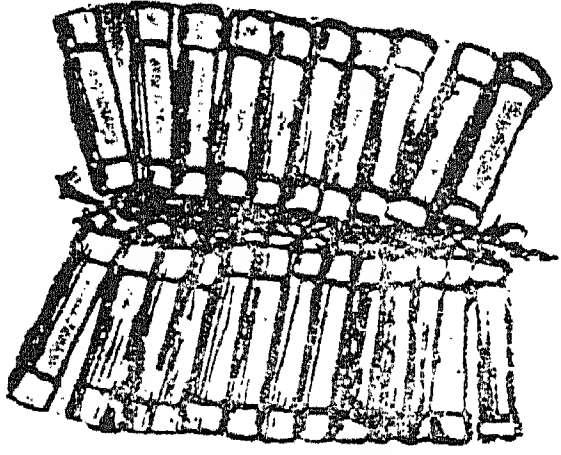
“ చీచీ — మంచితమ్ములు కాలు — ఎప్పుడూ ఏలుస్తారు! ”

“ అయితే మల్లా యిచ్చివేయండి. ”

“ ఆ! మూన్నాల్లుంచుకొని పాతది తే పుత్తుకుంతాలాయేంతి? ”

టపాసులు.

మీసాలపిచ్చన్న మితాయి దుకాణమువద్దకిబోయి అరవీసెడు పకో

డీలిమ్మని యడుగగా దుకాణదారు తూచిపొట్ల
ము కట్టియిచ్చి అర్ధరూపాయ అని వెల తెలి
పెను. పిచ్చన్న తన చొక్కాయజేబునుండి
పది రూపాయలనోటు తీసి చేతికియ్యబోగా
దుకాణదారు, “చిల్లరలేదండీ - రేపు యీ
దానిని పొయ్యేటప్పుడు తెచ్చియివ్వండి” అని

చెప్పెను. పిచ్చన్న దుస్తులును మీసాలబాగునుజూచి యితడెవరో పెద్ద
మనషి అని దుకాణదారు తలచెను. పిచ్చన్న కొంతదూరము పోయి
దారిలో తన బోగమున్నేహితు డెదుర్పడగా - “ఓయీ, డబ్బియ్య
కుండా మీతాయి తెచ్చుకునే వుపాయము చెపుతాను, పోయి తెస్తా
వా?” అని యడుగగా వరదడు వల్లెయనియెను. “ఇదిగో యీనోటు
తీసికొని అంగడికిపోయి ఒకవీసెడు పంచదార మీతాయి తీసికొనిరా -
అంగడివానివద్ద చిల్లరలేదు, రేపు తెచ్చియిమ్మనిచెప్పును” అని యతడు
జేబునుండి నోటుతీసి వరదడిచేతి కిచ్చెను. వరదడును వడివడిగ దుకా
ణముకడకు బోయి వీసెడు పంచదార మీతాయి తూపించి పుచ్చుకొని
నోటు అంగడివాని కందియ్యగా, “ఇప్పటి లెక్క రెండు రూపాయలు,
పాతబాకీ అయిదు రూపాయలు - ఏడు రూపాయలు పోగా, యిదిగో
మిగతా సొమ్ము” అని మూడు రూపాయలు వరదడిచేతబెట్టెను.

రామారావు - ఇవాళ్ల యేమో విచారంగా వున్నా రెండుకు?

నాగయ్య - ఒక్కటేవిచారం - వద్దన్న కొద్దీ మా ఆవిడ యాభయిరూపా
యలు కుమ్మరించి నిన్న ఆముండాకొడుకు తెచ్చిన కొరనాడు చీరె
కొనుకొన్నది.

రామారావు - అల్లాగా! అయితే నేను రెండింతలు విచారపడవలెను.

నాగయ్య - ఏం అల్లా సెలివిచ్చారు?

రామారావు - మా ఆవిడ నూగురూపాయల చీరె బేరము చేసింది -

మీ ఆవిడ కొన్న మాటవింటే ఇక వక్కనిముషమైనా వూరుకో

తోడనే, నీ వెక్కడ బేరము కుదరనిత్తువుపోమ్మని వెంకయ్యగారు సెల విచ్చిరి.

అట్లాకాదు బాబూ! ఒకవెల అడిగిచూడండి, చాలామేలైన దు ప్పట్లు, సరుకుచూచి అడగండి — అనివర్తకుడు వేసికొనియెను.

వెల అడిగి యేమిప్రయోజనము? నీతో బేరము కుదురదు — అని వెంకయ్యగారనిరి.

అట్లా సెలవియ్యకండి బాబూ! ఒకవెల అడిగిచూడండి — అని వర్తకుడు మరల వేడికొనియెను.

నీసంగతి నాకు తెలుసునోయి, నీతో బేరము కుదురదు, యిదిగో రెండురూపాయలు పందెముకూడా కట్టుతాను — అని వెంకయ్యగారు గొండినుండి రెండురూపాయలుతీసి దూరముగా బెట్టెను.

మంచిది బాబూ! ఈ పందెము నాకుసమ్మతమే—అని యావర్తకుడు తనసంచినుండి రెండురూపాయలుదీసి యారూపాయలతో జేర్చెను.

అంతట, జత అర్థరూపాయకిస్తావా అని వెంకయ్యగారు బేరమడిగిరి.

తీసికొండి బాబూ — అనిచెప్పి వెంటనే దుప్పట్టిచ్చివేసి యావర్త కుడు పందెపురూపాయలు నాల్గును దీసి తనసంచిలో వేసికొనియెను.

వెంకయ్యగారు తెల్లపోయిచూచెను. అదిగని వర్తకుడు — ఎందు కట్లాచూస్తారు? ఆజత అర్థరూపాయకూడా చెయ్యదనుకున్నారా యేమిటి? పోనియ్యండి - పందెముపందెమే, బేరము బేరమే - యిష్టము లేకుంటే తెండి, దుప్పట్టిచ్చివేయండి — అని చేయిసాచెను.

వెంకయ్యగారు నవ్వుముఖము దెచ్చుకొని దుప్పట్ల జత యిచ్చివే సెను. వర్తకుడు దానినిగొని భుజముమీద వేసికొని—పోనిండు, మీకు ప్రాప్తిలేదు — అనిచెప్పి, “దుప్పట్లు! నీమదుప్పట్లు! డబ్బిల్ వోవుదుప్ప ట్లు!” — అని యరచుచు తనదారిని పోయెను.

కురూపి క్రోటయ్యశాస్త్రి.

కురూపి క్రోటయ్యశాస్త్రికి కోరికలు మోడుగానుండెను. నిరక్షరకుక్షి యయ్య దనకు గొప్పయుద్యోగము లభింపవలెనని స్నేహితులతో చెప్పుచుండును. తలిదండ్రు లెందరుపిల్లలను గుదిర్చి పెండ్లిసేయ బ్రయ

ఞ్చించినను వారు చక్కనినారుకారని యతడు పెండ్లిమానుకొనియెను. ఒకనాటి యుదయమున నతని స్నేహితుడు తమయూరిలో నెక్కమిక్కిలి చక్కదనముగల చిన్నది కలదని తెలిపి యాచిన్నదానిని బెండ్లియాడుమని చెప్పగా — ఆచిన్నది చదువుకొన్నదేనా? — అని కోటయ్య యడిగెను. భారతమంతయు గడగడ వప్పగించగలదని స్నేహితుడు జవాబు చెప్పెను. పాటపాడునాయని యడుగగా ఆచిన్నదాని వంశమునందు పాటరానివారేలేరని స్నేహితుడు చెప్పెను. అదంతా సరేగాని ఆచిన్నదానిముఖము ఎల్లప్పుడూ నవ్వుతూవుండవలెనని కోటయ్య తనకోరిక తెలిపెను. ఆసంగతి నేను చెప్పజాలను, నిన్నుచూచి నప్పు డాచిన్నదాని ముఖము నవ్వుచుండునో యేడ్చుచుండునో యెట్లు చెప్పుదునని స్నేహితుడు సంభాషణము ముగించెను.

ఆమెత్తూరెములు.

రామయ్య — “భీమయ్యా! నీజేబులో ఎన్నిరూపాయలున్నవో చూడకుండా చెప్పతాను, తమాషాచూస్తావా? రెండణాలు పందెము” — అని రెండు అణాలుతీసి బల్లమీదనుంచెను.

భీమయ్య — “సరే, వప్పుకున్నాను” — అని తానుగూడ రెండణ తీసి రామయ్యయుంచిన రెండణాలతో చేర్చెను.

రామయ్య — “మంచిది! నేనవతలికి తిరుగుతాను, నీకుడిజేబు రూపాయలన్నీ తెలియకుండా లెక్కపెట్టి యెడమజేబులో వుంచు!”

భీమయ్య — “అయింది.”

రామయ్య — “మంచిది! రూపాయలన్నీ నీరెండుచేతులలో న కొని చేతులు గట్టిగా మూసుకో.”

భీమయ్య — “మూసుకున్నాను.”

రామయ్య — “మంచిది! నీజేబులో వక్కరూపాయకూడా లే పందెము గెలిచితిని” — అని బల్లమీదనున్న నాల్గణాలును తీ జేబులో వేసికొనెను.

మేజమీద ఒకరూపాయయుంచి—ఇదిగో యీ రూపాయమి పుస్తకము పెట్టుచున్నాను, పుస్తకము తాకకుండా రూపాయి

వాడు రొట్టె తెచ్చి యియ్యగా—ఇదివద్దు, ఒక గిన్నె డు కాఫీ యిప్పించండి— అని యాపిల్లవాడు రొట్టెనిచ్చి వేసెను. కాఫీ తెచ్చి యియ్యగా త్రాగి వందేమాతరం అని యుచ్చరించి వీరప్ప వెళ్లిపోవుచుండెను. అప్పుడు అంగడివాడు— “ఇది యేమి కాఫీకి అణాయియ్యకుండానే వెళ్లుచున్నావు?” అని యరచెను.

“కాఫీకి బదులు రొట్టె యిస్తానిగా!” — అని పిల్లవాడు బదులు చెప్పెను.

“పిచ్చివానివలెనున్నావు? రొట్టెకు డబ్బెక్కడి స్తివి?” — అని అంగడివాడు కోపముతో పలికెను.

“రొట్టె నేను పుచ్చుకొందే డబ్బెందుకియ్యమంటావు?” — అని పలికి నదురుబెదురులేక పిల్లవాడు వందేమాతరం అని యుచ్చరించెను.

అంగడివాడు తెల్లపోయిచూచి వందేమాతరం పసందుగానే యున్న దనితలచి, కోపమువిడిచి యాపిల్లవానిని గని—“వందేమాతరం చాలా బాగానేవున్నదిగాని, యీవీధిచివర వెంకట్రాయుడి అంగడికిపోయి యీ తంత్రము అక్కడచేస్తేవా నిన్ను డబ్బుడుగను, పైగా ఒకణాడబ్బులు కూడా యిస్తాను, చేస్తావా?” — అని యడిగెను.

“చేస్తాను, తే” అని పిల్లవాడు చేరువకువచ్చి చేయిసాచెను.

అంగడివాడు అణాయియ్యగా వందేమాతరం అని యుచ్చరించి జేబు లోవేసికొని పది అడుగుల దూరముపోయి, యాపిల్లవాడు వెనుకకు తిరిగి—“వెంకట్రాయుడిదగ్గర ఒకణా పుచ్చుకొనే యీ తమాషా యిక్కడచేశాను” — అని యరచి, వందేమాతరం అని యుచ్చరించుచు వడివడిగ వెడలిపోయెను.

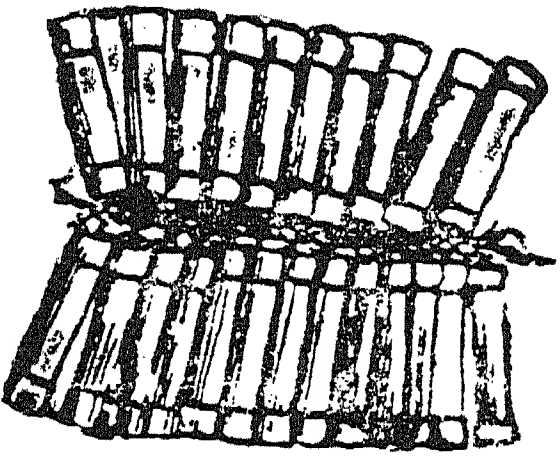
జిత్తులవారి జంబుకము.

పెక్కుపక్షులు గుమిగూడియున్న యొకవృక్షము చెంతకుజని యొకజంబుకము — రండి, దిగిరండి! మీకందరి కొక మంచివార్త తెచ్చితిని. ఈ యరణ్యములోని జంతువులెల్ల నిన్న సభచేసి యికమీద నందరు నెండ్లొరులతో మైత్రిగలిగి ప్రవర్తించునట్లు నియామకము చేసికొన్నవి. రండు, క్రిందికి రండు, మనమెల్లరము వేడుకగ నాడుకొందము — అని యెంతో

న్నేహాభావము మీరునట్లు పలికెను. అప్పుడొక ముసలిపక్షి తలయెత్తి దూరముగాచూచి భయపడునట్లు నటించెను. ఏల భయపడుచున్నావని జంబుకమడుగ, అవిగో ఆవచ్చుచున్న వేటకుక్కలను జూడ భయమొదవుచున్నది అని పక్షి రాయడు బదులుచెప్పెను. ఆమాట విని జంబుకము కాలుసాగింపగా, ఏలపోవుచున్నావు! జంతువులకెల్ల సంధి జరిగెనని చెప్పితివిగదా యని పక్షి యడిగెను. సంధిమాట ఆవేటకుక్కలకు దెలియక యుండనోపు — నని పలికి జంబుకము పారిపోయెను.

టపాసులు.

ఎనుబది యేండ్లముసలివాడు సంతతిలేక పన్నెండేండ్ల బాలికను

పెండ్లియాడెను. అదృష్టవశమున నతనికి మరి నాల్గేండ్లకు చక్కనిపుత్రుడు పుట్టగా నిరుగు పొరుగువారందరు నన్ని విషయములలో తండ్రి పోలికయే యని యాబిడ్డను కొనియాడిరి. ఆ మాటలు విని యాముసలివాడు నవ్వుచు — “నిజమే, నాపోలికమాట నిజమే. బిడ్డకు

పండ్లులేవు, నాకును లేవుగదా!” — యని బదులు చెప్పెను.

జడ్డిగారు — నేరస్థుని వంకజూచి — ఎందుకు ఆలాగు ఊరక యేడ్చుచున్నావు?

నేరస్థుడు — చిత్తము! నేనెప్పుడూ జెయిలుచూచి యెరుగను.

జడ్డిగారు — ఇదిగో యిప్పుడు చూతువుగాని, నీకు రెండుసంవత్సరములు కఠినశ్చైదు విధించితిని.

నేరస్థుని దుఃఖమంతటిలో నిలిచిపోయెను.

రాజారావు — “ఏమోయి వెంకట్రావు! నీకు బొత్తిగా క్రిందుమీడు తెలియకుండా వున్నట్టున్నది మొన్నటిదినము నన్ను గాడిదె అని దూషించినావట నిజమేనా?”

వెంకట్రావు — “అన్నమాట నిజమే.”

రాజారావు — ఎందుకన్నావు? క్షమాపణగోరుతావా, కోరవా?

వెంకట్రావు — కోరవలసిందే, కోరుతాను.

రాజారావు — మఱి కోరవేమి?

వెంకట్రావు — గాడిదె కనుపడగానే తప్పకుండా క్షమాపణ అడుగుతాను.

భర్త — “నీవు ఏదడిగితే అది తెచ్చి పెట్టుతూవున్నానా లేదా? పోయిననెలలో కమ్మలుకొని పెట్టితిని, ఈనెలలో చీరెకొంటిని. నీవు అందముగా కనుపడితే నాకు సంతోషముకాదా?”

భార్య — “మీరుమాత్రము అందముగా కనిపడితే నాకు సంతోషముకాదా యేమిటి? ఆచిరిగిపోయిన వుత్తరీయమే వేసుకొకపోతే, నాచేతికిస్తే కుట్టిపెట్టనా? అంతకంటే యెక్కువపని యేమున్నది?”

భర్త చాలా సంతోషించెను.

సూర్యుడుమంచివాడా చంద్రుడుమంచివాడా అని యిద్దరు చిన్న పిల్లలు వివాదమాడిరి. సూర్యుడేమంచివాడని చిన్నయ్యచెప్పెను. ఎందుచేతనని కన్నయ్యప్రశ్న వేసెను.

చిన్నయ్య — సూర్యుడు వెలుతురూ ఎండాకూడా యిస్తున్నాడు. ఎండ లేకపోతే బట్టలెట్లా యెండుతవి?

కన్నయ్య — సూర్యుడికంటే చంద్రుడే మంచివాడు.

చిన్నయ్య — అది యెట్లాగేమిటి?

కన్నయ్య — పట్టపగలు వెలుతురెవరికి కావలెను? రాత్రిళ్లు చీకటి సమయములో వెలుతురిస్తాడు గనుక చంద్రుడే మంచివాడు.

ఒక దినములో ఎన్ని పాఠములు చదువవచ్చునని ఒక పిల్లవాని తండ్రి ఉపాధ్యాయుని అడిగెను. ఉపాధ్యాయుడు — “పిల్లవాడు మంచి తెలివి గలవాడైతే ఒక పాఠము చదువగలడు, మధ్యస్తపు తెలివివాడైతే రెండు పాఠములు చదువగలడు, వట్టి తెలివితక్కువవాడైతే మూడు, నాల్గు, అయిదు పాఠములుగూడ చదువగలడు — అని జవాబు చెప్పెనట.

అప్పులవాడు — నాకియ్యవలసినబాకీ యెగబెట్టితివా వచ్చేజన్మలో నై నా తీర్చుకోకతప్పదు — ఈమాట బాగా నమ్ము.

బాకీదారుడు — “ ఒకవేళ ముందటిజన్మలో నాకు నీవు బాకీవుండి యిప్పుడు తీర్చుకున్నావేమో ?

ఇద్దరు పిల్లవాండ్లుకలిసి సికారుపోవుచుండగా నెకడు రెండవవాని నడిగెను — “ మొన్నటిదినము స్వాములవారిమీద రాళ్లురువ్వినవారిని పట్టుకొని జెయిలులో పెట్టియుంటే యిప్పుడు నీ వెక్కడనుందువు ? దానికి రెండవ పిల్లవాడు — ఒంటరిగా సికారు పోవుచుండును — అని జవాబు చెప్పెను.

150 సంవత్సరముల క్రిందటి అన్న.

ఒకజమిందారీవ్యాజ్యము విచారణలో నెకవృద్ధుడు సాక్ష్యమిచ్చుచుండగా — “ నీకు అన్నలుగాని అక్కలుగాని యెవరైననుండిరా ? — అని లాయరుగారు ప్రశ్న వేసిరి. “ అక్కలులేరు, అన్నమాత్ర మొక్క డుండెను — అని ముసలయ్య జవాబు చెప్పెను.

లా|| — అతడిప్పుడు జీవించియున్నాడా ?

ము|| — “ లేదు, మృతిచెందెను.

లా|| — ఎంత కాలముక్రిందట మృతిచెందెను ?

ము|| — ఎంత కాలమా ? చెపుతాను. నల్లబై, యిరవై, తొంభై — నూటయాభై సంవత్సరములక్రిందట మృతిచెందెను.

లా|| — “ నేను అడిగినది తిన్నగావిన్నావా ? మీఅన్న మృతిచెంది ఎన్ని సంవత్సరములైనది ?

ము|| — చెప్పితి నే, నూటయాభై సంవత్సరములైనది.

సాక్షి యిమాటచెప్పగానే కోపమువచ్చి, ఆకతాయతనముగా జవాబులు చెప్పినయెడల నిన్ను జెయిలుకు పంపింతును, భద్రము ! అని జడ్జిగారు బెదరించిరి.

మహాప్రభూ ! మన్నించవలయును. నేను ఆకతాయతనముగా జవాబులు చెప్పువాడనుగాను. నేను చెప్పినది వాస్తవము. నా అన్న మృతి

చెంది నూటయూభై సంవత్సరములైనది. సెలవైన తెలియజెప్పుదును అని ముసలయ్య మనవిచేసికొనియెను.

జడ్డిగారు — నూటయూభయి సంవత్సరములా !

ము|| — చిత్తము, నూటయూభయి సంవత్సరములే. మాతండ్రిగారికి ఇరువై యేండ్ల ప్రాయమున ప్రథమభార్యవలన నెకపుత్రుడుపుట్టి మూడు నెలలు పెరిగి మృతిచెందెను. పిమ్మట పదిమాసములకు భార్య మృతి చెందెను. రెండవ వివాహమునకు మాతండ్రిగారికి సంతానమే కలుగ దయ్యెను. కాని అరువై యేండ్లవయసున ఆయన మూడవ భార్యను వివాహమాడగా మరి యిరవై యేండ్లకు నేను జన్మించితిని. నాకిప్పుడు తొంభై యేండ్లు నిండినవి. చూచితిరా, మా అన్నగారు మృతిచెంది నలభై, యిరవై, తొంభై — నూటయూభై యేండ్లయినది.

జడ్డిగారు ముసలయ్యను క్షమాపణ వేడికొనిరి.

నేనింకా పుట్టనేలేదు.

కొందరు నవనాగరిక స్త్రీలుమీటింగుచేసి ఉపన్యాసము జరిపి పిమ్మట నెండొరులతో వేడుకగా మాట్లాడుకొనుచుండు కాలమున సుభద్రమ్మయను సుందరి పంకజమ్మను నీవయసెంతయని యడిగెను. నావయసు పదు నాల్గనిచెప్పి పంకజము నీకెన్నేండ్లని సుభద్రమ్మనడిగెను. నాకుమొన్న నే యిరువది నిండినవని సుభద్ర బదులుచెప్పెను. అంత నందరు నెండొరుల వయసులడిగి తెలిసికొనసాగిరి. ఆతరుణమున సత్యవతియను సతీమణి సింగారమను చిన్నదాని వయసడుగ — ఇప్పటిలెక్క చొప్పున నేనింకా పుట్టనేలేదు — అనియాబాలిక బదులు చెప్పెను.

సృష్టి విచిత్రములు.

భగవత్సృష్టివిచిత్రములనించుక పరికించిచూచినచో మనమెంత మనబ్రదు కెంత మనము నివసించియుండు భూమండల మెంతయని యెట్టివానికిని దోచకమానదు. వింటిరా, చిన్న బింబముగ మనకన్నులకగుపడు సూర్యుడు ఎంతగొప్పవాడో యెంతదూరమునందున్నాడో ! మనభూమం డలమువంటి గోళములు సుమారు పదునాల్గులక్షల గోళములుచేర్చి యొ

క్కటే గోళముగ జేసినచో సూర్యమండలముయొక్క ప్రమాణమేర్పడు నట! ఇంత పెద్దదయ్యును అతిదూరమునందుండుటచే మనకన్నులకు సూర్యుడు చిన్న బింబముగ గన్పట్టుచున్నాడు. ఆదూరము సంగతి వినుండు — అది తొమ్మిదికోట్లమైళ్లకు పైబడియున్నది. అహర్నిశలయం దెచ్చో నాగక విరామములేక పోయినచో గంటకు **30** మైళ్ల వేగమున బోవు మనరైలుబండి **350** సంవత్సరములలో సూర్యునివద్దికి బోయిచేరును. **350** సంవత్సరములనగా నెన్నిదినములో యెన్నిగంటలలో లెక్కచూచుకొనుడు! నిముసమునకు కోటిమైళ్లకంటె నెక్కుడుదూరముపరువిడునట్టి కాంతికిరణములు సూర్యబింబమునుండి బయలు వెడలి భూమండలమును జేరుటకు సుమారు **8** నిముసములు పట్టుచున్నది. చంద్రమండలము సూర్యమండలమంత దూరమునలేదు. అదిసూర్యమండలముకంటె చాలచిన్నది. పైనజెప్పిన రైలుబండి యిచ్చటినుండి చంద్రమండలమునకు ఒక సంవత్సరకాలములో జేరగలదు.

సాధారణముగా మనకన్నులకగుపడు నక్షత్రములు సుమారు **6** వేలు. మంచి దూరదృష్టియంతముతో జూచినచో **500,000,000,000** కనుపడునట. ఈనక్షత్రములలో ననేకము సూర్యునికంటెను చాలరెట్లు పెద్దవి. కాని, అత్యధిక దూరమునందుండుటవలన మనకన్నులకు చిన్ని చుక్కలుగా గన్పట్టుచున్నవి. సూర్యునివెలుగు భూమండలము చేరుటకు **8** నిముసముల కాలముపట్టునని కదా పైనజెప్పితిమి — అదియు నిముసమునకు కోటిమైళ్లు మించిన వేగముతో పరువిడుచు సుమీ! అదే వేగముతో పరువిడుచున్నను కొన్ని నక్షత్రముల వెలుగు మన భూమంముచేరుటకు **8** నిముసములుకాదు, **8** గంటలుకాదు, **8** దినములుకాదు, **8** నెలలుకాదు, **3** సంవత్సరములకాలము పట్టుచున్నదట! లెక్కచూచుకొనండి, ఆనక్షత్రములు మనకు **9** కోట్లమైళ్ల దూరమునందున్న సూర్యమండలముకంటెగూడఎన్ని లక్షలరెట్లు దూరమునందున్నవో, ఎన్ని లక్షలరెట్లు పెద్దవో! ఇవి మొదటితరగతి నక్షత్రములు — **18** కలవట. వీనికంటెను పెద్దవియు దూరమునందున్నవియు రెండవతరగతి నక్షత్రములు — **55** కలవు. వీని వెలుగు మనభూమండలము చేరుటకు **6** సంవత్సరములు పట్టుచున్నది. వీనికంటె పెద్దవి మూడవతరగతి నక్షత్ర

ములు - 170 కలవు. వీని వెలుగు మనకుచేరుటకు 9 సంవత్సరములకు పైగా పట్టుచున్నది. నాల్గవతరగతి నక్షత్రములు 500 కలవు. వీని వెలుగు భూమండలముచేరుటకు 12 సంవత్సరములు పట్టుచున్నది. ఆరవతరగతి నక్షత్రముల వెలుగు మనకుచేరుటకు 36 సం॥ లు పట్టుచున్నది. పది మూడవతరగతి నక్షత్రముల వెలుగు మనకుచేరుటకు 2700 సంవత్సరములు పట్టుచున్నదట. ఇట్టివి దూరదృష్టియంత్ర సహాయమువలన 4 కోట్లకుపైగా కనుపడియున్నవి. తలచుకొని చూడుండు! మనభూమండలమునకు 9 కోట్ల మైళ్ల దూరముననుండు సూర్యుని వెలుతురు మనకు 8 నిమిషములకాలములో చేరుచున్నదిగానా, 8 నిమిషములకు బదులు 2700 సంవత్సరములము పరువిడినంగాని యిచ్చటికి వెలుగు చేరజాలని మహానక్షత్రములు సూర్యునికంటెను ఎన్ని కోట్లకోట్ల కోట్ల కోట్ల రెట్లు దూరమునందుండవలెనో, ఎన్ని కోట్ల కోట్ల కోట్ల రెట్లు పెద్దవిగా నుండవలెనో! ఇది దూరదృష్టి యంత్రమువలన నిజముగా కనిపెట్టబడిన నక్షత్రములమాట సుమీ. వానిని నక్షత్రములనరాదు - మహా మహా మహా సూర్యమండలములని చెప్పవలెను. అట్టివి 4 కోట్లకుపైగా నున్నవట. అంతకంటెను గొప్ప నక్షత్రములు - మహామహామహామహామహా సూర్యులున్నట్టును వానివెలుగు సృష్టిప్రారంభమున బయలువెడలి పరువిడుచున్నను గడపవద్దనే యున్నదనియు, ఇంక ననేక కోటికోటికోటికోటి కోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటికోటి శతాబ్దములు గడచినంగాని అది మన భూమండలమును చేరజాలదనియు జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్త లూహించుచున్నారు! అద్దిరా! యెంతటి యాశ్చర్యము!

ఈమహాసృష్టిలో నరుడెంతటివాడు! మనజ్ఞానమెంతటిది! మనబ్రదుకెంతటిది! మనము జీవించుకాలమెంత! ఇట్లుండియు నెందరు ఈజన్మమే సర్వమనియు ఎందరు తమ సుఖమే ప్రధానమనియు, ఎందరు తమకే సమస్తము తెలియుననియు, తమకు తెలియనిది హుళిక్కియనియు, ఎందరు - అయ్యయ్యో యెందరు - మిట్టిపడుచున్నారు! దేవుడేలేడని కొందరనుచున్నారు! భూలోకమేగాని యితరలోకములమాట కల్లయని కొందరు భావించుచున్నారు! నరులేగాని ఆత్మరూపములులేవని మరికొందరు ప్రకాశించుచున్నారు! శ్రాద్ధములే వలదనుచున్నారు కొందరు, జం

దెములు తెంపి వేయుచున్నారు కొందరు, స్వదేశము స్వరాజ్యమే సర్వమని తలంచుచున్నారు కొందరు. అయ్యయ్యయ్యయ్యయ్యయ్య! ఆ తల్లకెట్టి దురవస్థయలవడియున్నది!

శ్రీ రిరసాధకము.

గోపాలశాస్త్రిగారు క్రొత్త “స్పింగ్ డంబెల్సు” కొని తెప్పించి దడబిడలుగా సాధకము చేయుచుండుట గని, రామభట్టుగారు — ఏమండీ శాస్త్రులగారు! చాలా శ్రద్ధతో సాధకము చేయుచున్నట్లున్నది. స్వరాజ్యప్రయత్నమా, అంతఃపుర విచారమా? — యని గూఢముగా ప్రశ్న చేసెను. శాస్త్రులుగారు నవ్వుచు — సాధకమువల్ల నెంతలాభమున్నదనుకున్నారు? నాసాధకమువల్లగాకున్న మొన్నటిరాత్రి చచ్చిపోయి యుందును — అని పలికెను. రామభట్టుగారు తెల్లపోయిచూచుచు — ఏమిటా సమాచారము? నేను విననేలేదే! — యని ఆశ్చర్యపడసాగెను.

మొన్నటిరాత్రి సముద్రతీరమున నేను పంటరిగా వచ్చుచుండగా — శాస్త్రులుగారు తెలియజెప్పెను — “ఒక సోల్ జరు తప్పత్రాగి నన్ను కొట్టవచ్చెను.

ఓ! వానిని దిట్టముగా తన్ని తిరా యేమి? — యని రామభట్టుగారడిగిరి. తన్ని తినా!

చంపి వేసితిరా యేమి?

అంతదూరము మనకేల? — [శాస్త్రులవారు సందేహానివర్తిచేసిరి] — ఆసోల్ జరు నన్ను పట్టుకొనరాగా ఒకపే పరుగునపరుగై త్తికొని యింటికి వచ్చిచేరితిని. సాధకముచేత నాకాళ్లకు బలముకలిగియుండుటవలన గదా నాప్రాణములు దక్కించుకొంటిని.

నిశ్చయము! నిశ్చయము! — అని రామభట్టుగారు లోలోన నవ్వుకొనిరి.

ఏకాభిప్రాయము.

పిల్లలారా! — ఉపాధ్యాయుడు బోధింపసాగెను — దుష్టస్వభావమొన్నడును కూడదు. సాధుత్వము, దయ — యీగుణములు శాశ్వతమైనవి. మీకు ఒక చిన్న కథ చెప్పెదవినుండు.

“రాముడును కృష్ణుడును చెరియొక కుక్కపిల్లను పెంచుచుండిరి. రెండును మిగుల చక్కనికుక్కపిల్లలే. కాని, రాముడు పెంచుచుండిన కుక్క త్రోవనుపోవువారినిగని యరచుచు వారిని కరవబోవుచుండును. మరియేవైన కుక్కపిల్లలుగాన్నించిన వానితో జగడమాడును. చుట్టు ప్రక్కలనుండు కోళ్లను పిల్లలను బదుకనియ్యదు. ఒకతూరి పెద్దయావు మీదికెగిరి దానిముట్టె కరచినదట. బిచ్చగాండ్రును క్రొత్తమనుష్యులును ఆ కుక్కపిల్ల సమీపమునకుబోవుటకు వెరతురు. కృష్ణునికుక్కపిల్ల యటుగాక సాధుస్వభావము గలదై యెల్లప్పుడు తన యజమానుని కాళ్లకడ నెమ్మదిగా బండుకొనియుండును. ఎవరు వచ్చినను తోకాడించుచు వారియొద్దికిబోయి యొడలునాకి యపేక్ష గనుపరచును. ఎవరిని గాని కరవదు, భయపెట్టదు. చిన్నపిల్లలు దానితో నాడుకొందురు. పిల్లలారా! యీరెండుకుక్కపిల్లలలో నేది మంచిది?”

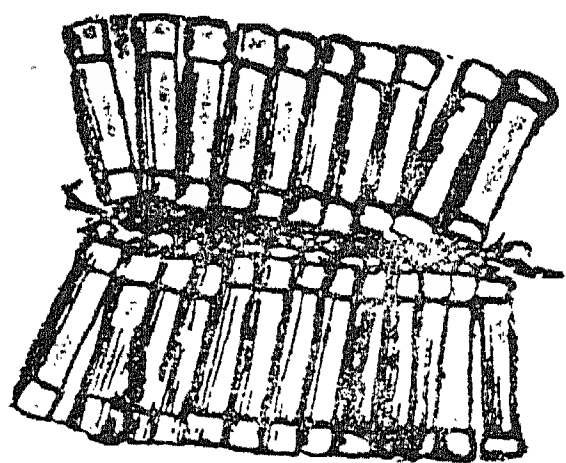
పిల్లవాండ్రందరు నేకగ్రీవముగా నరచిరి — “రాముని కుక్కపిల్ల! రాముని కుక్కపిల్ల!”

సత్యమూర్తి.

సత్యమూర్తిని తలిదండ్రులు చంద్రగిరికి చదువునిమిత్తము పంపుచు ప్రతివారము తప్పక యొకజాబువ్రాసి షేనుసమాచారము తెలుపుచుండునట్లు మరిమరికోరిరి. తనముద్దు తనయుని దూరదేశము పంపలేక పంపుచు తల్లి యాతనిగడ్డమువట్టుకొని కన్నీరొలుక — నాయనా! మరచిపోక ప్రతివారమును జాబువ్రాయుమీ — యని బ్రతిమాలుకొనియెను. పిల్లవాడును వ్రాయుదునని గట్టిగా చెప్పెను. కాని యెన్ని వారములు నెలలు గడచినను సత్యమూర్తివద్దనుండి జాబే రాదయ్యెను. అప్పుడు తలిదండ్రులకు గలిగినవిచారము చెప్పదరముగాదు. తండ్రి యెన్ని జాబులువ్రాసిన నెక్కడానికైన జవాబురాదయ్యెను. తల్లి రేయుంబవల్లు తనయుని చింతతో కృశింపసాగెను. అంత ప్రాణమువిసిగి తండ్రియొక జాబువ్రాసి దానిలో ప్రత్యుత్తరమున కొకకాగితమును తన చిరునామాతో నొక కవరునుంచి పంపెను. పదిపండ్లెండ్రు దినములలో ఆకవరు తిరిగివచ్చెను, దానిలో పెన్నిలుతో వ్రాసిన జాబుండెను. “నేను ఎన్ని

జాబులో వ్రాసితినిగాని మీరుచేర లేదని వ్రాసెదరు. కారణమేమో తెలియదు. నేనుపయోగించుచున్న సిరామంచిదిగాక కవరుమీది విలాసము మాసిపోవుటచేతనో చెరిగిపోవుటచేతనో నాజాబులు మీకు చేర లేదని తలచెదను. ఈజాబు పెన్సిలుతో వ్రాయుచున్నాను. ఇప్పుడు మీరు పంపిన కవరుమీది యక్షరములు నల్లగా ప్రకాశముగా నున్నవి. ఈసిరా యెక్కడిది? ఈజాబు తప్పక మీకు చేరునని నమ్మెదను. క్షేమముగానున్నాను.” ఈజాబు చదువుకొని తలిందండ్రు లానందభరితులై మరుటపాలో విక్టోరియా డిపోవారి రాయల్ బ్లూబ్లాక్ ఇంకి పేడర్ ఒకడబ్బీ తమకొమారునికి పంపిరి.

టపాసులు.

ఒకనాటి మధ్యాహ్నము ప్రగల్భరాముడు మాంటురోడ్డుమీదుగా బోవుచు నొకషాపులో నెకచక్కని దొరసానిని గని, యేదో కొనబోవునట్లు ఆషాపులో జొరబడి యిటునటు కొంతదడవు తిరిగి యా దొరసానికడకువచ్చి, యీషాపులో చిత్రము లేమీలేవాయని యడిగెను. అల్లదిగో నీయెదురుగ నిలుపుటద్దము కలదు, అచ్చటికిపోయి చూడుమని యాచిన్నది తక్షణము బదులుచెప్పెను.

పిల్లవాడు — తండ్రితో — “నాన్నా! మొన్న నేను తమ్ముణ్ణి కొడుతూవుంటే చెప్పలేదూ — నీకంటె చిన్న వాళ్లను కొట్టగూడదని?”

తండ్రి — “అవును, చెప్పాను.”

పిల్లవాడు — “అయితే మరీ — మరీ — మా మేష్టరుగారికి వుత్తరం వ్రాసియ్యవూ? ఆయనకు ఆమాట తెలియనట్లుంది.”

భర్త — నీకు నిశ్చయంగా నామీద అపేక్షవున్నదా? నిజముచెప్పు, నేనేమికోప్పడను. చిన్న పిల్లవు, మూడో పెండ్లి ముసలివానిమీద అపేక్షవుంటుందా యేమిటి?

భార్య — నా అపేక్షమాట కేమిగాని, నామీద వకరికి చాలా అపేక్ష వున్నది. మరీ రెండు నెలలబట్టి చెప్పతరముకాదు.

భర్త — తత్తరపడుచు — ఆ! ఆ! ఎవరికి చెప్పు — ఎవరికి, ఎవరికి?

భార్య — చెప్పుమన్నా రా?

భర్త — చెప్పు, కోప్పడను, చెప్పు.

భార్య — మీకే!

భర్త — సంతోషముతో నుప్పొంగి తన చిన్న పెండ్లామును కౌగిట జేర్చుకొనెను.

చిన్నపిల్లవాడు — “ మానాన్నకు కావలసినంతడబ్బుంది. ఏంగా వాలంటే అది కొని తెచ్చి పెట్టుతాడు. ”

చిన్నపిల్ల — “ ఇంతేనాబాగ్గెం! మానాన్న దగ్గిలయెంత డబ్బుందను కున్నా వేంటి? మా కక్కల్లేనివికూలా కొంతెచ్చి పెట్టుతారు. ”

పంతులుగారు — “ ఏమండీ శాస్త్రులుగారు! మీరు సిఫార్సు చేసిన వంటబ్రాహ్మణుడు మాప్రాణాలు తీసివేస్తూవున్నాడు. మొదటి నెలలో వకమోస్తరుగా పనిచేశాడుగాని తర్వాత యెప్పుడుచూచినా మొఖం చిట్టించుకొని యేడుస్తూవున్నట్టుంటాడు. చెప్పిన ఆరు నెలలకుగాని యే పనిచెయ్యడు. వట్టి టక్కరుముండాకొడుకుగా కనుపడుతాడు. ”

శాస్త్రులుగారు — “ ఆమాటనిజమే — వాణ్ణి నమ్మనేకూడదు. దొంగ ముండాకొడుకు మీవద్ద పన్నెండురూపాయాలు జీతము యిప్పిస్తే నెలకు రెండురూపాయాలు నాకిస్తూవుంటానని వొప్పుకొని వకనెలమాత్రం యిచ్చాడు. తర్వాత యెప్పుడడిగినా యిదుగో అదుగో అని మాయ మాటలు చెప్పుతూవున్నాడు. ”

పంతులుగారు — “ ఓహో! అల్లాగటండీ! ”

గోవిందాచార్లు గుంటూరుకు రైలుమార్గమున బోవుచు నొకపడుచు పిల్లయెక్కియుండిన బండిలోనెక్కి యెట్లయిన నాపిల్లతో మాట్లాడ వలెనని యాపెకూర్చుండిన బెంచి కెదురుబెంచిమీద నెకమాన ప్రతిక యుండగా దానిమీదనే తటాలున చతికిలబడెను. అదిగని యాచిన్నది

వ్యసనపడునట్లుగాన్నింపగా, ఆచార్లు—అమ్మాయీ! యీ ప్రతికనీదా? —యని యెడమచేతితో దానినిలాగి యాపిల్లకిచ్చివేసెను. కొంతసేపటికి మంగమ్మ మంగళగిరివద్దదిగి బండి మరల బయలు వెడలు నంతవరకును అచ్చటనే నిలిచియుండుటగని గోవిందాచార్యులు తనయెడ నాచిన్నది ప్రీతిగొనియున్నది కాదలచి తాదెచ్చికొన్న ఫలములు కొన్నియిచ్చి, చిట్టచివరకు నీపత్రిక తీసికొంటివిగదా యని యడిగెను. “ఆహా! తీసికొంటినిగాని, దానిక్రిందనున్న అల్పా అక్కడనేయున్నది” — అని చిన్నది బదులుచెప్పెను. ఆచార్లవారు లేచిచూడగా బల్లమీద అల్పా కనుపించలేదుగాని తానుకట్టుకొన్న వస్త్రమున కేదో అంటుకొనియున్నట్లు అనుమానముకలిగెను. ఇంతలోపల రైలుబండి పోవనారంభించి నందున పిమ్మటి విషయము తెలియలేదు.

ఒకనాటి సాయంకాలము రాయపేటవద్ద ట్రాముబండిపోవుచుండగా మంచి విలువదుస్తులుధరించిన యొక మహమ్మదీయుడు చేయియెత్తి బండి ఆపుమని సంజ్ఞచేసెను. అంతట బండియాపగా నతడు తనజేబు నుండి యొక నిప్పుపుల్లతీసి యాబండిమీదగీచి చుట్టవెలిగించుకొని, సరే యికపోవచ్చుననిచెప్పి వెనుకకుతిరిగి పోసాగెను. బండితోలు పరంగి దొరగారు కడుగోపముతో వానినితిట్టి పట్టుకొనబోయెను గాని, వాడు తప్పత్రాగియున్నట్లు తెలిసికొని యాప్రయత్నమును విడిచిపెట్టెను.

రాజులు రాజులుగూడిన రవలు రాలునట. ఇది యేమివంత! ఈ మధ్య నెకరాజుగారు మరియొక రాజుగారికి విందుచేసి బజారులో గొని తెచ్చిన ప్రాతపూర్ణపు బూరెలువడ్డించి పావులా పావులా ఖరీదని తెలియజెప్పగా, మీబూరెలు మీరేవుంచుకొని అర్ధపావులా చొ॥ రొక్కమిప్పిస్తే సంతోషిస్తామని విందుకువచ్చినవారు చెప్పి తీసికొనిరట!

మల్లప్ప — శుక్రవారము మధ్యాహ్నము నాకు శలవిప్పించవలెను — ఆనాడు మాబావగారిశవాన్ని తీసుకొనిపోయి దహనంచేస్తాడు.

ఉపాధ్యాయుడు — ఆశ్చర్యముతో — శుక్రవారమా! ఏమిటోయి నేడు సోమవారముగదా, శుక్రవారమువరకూ ఎట్లా ఆపుతాలోయి?

మల్లప్ప — ఆపకవిధిలేదు, మాబావయింకా బ్రతికేవున్నాడాయెను.

ఉపాధ్యాయుడు — చీ-చీ! యెంతకూరాత్తుడవు మల్లప్ప! నీమాటకు చాలా లజ్జపడుచున్నాను. ఎన్నడో చనిపోవునని అయిదారు దినములకు ముందుగానే నెలవడుగుచున్నావా? ఏవరుచూచినారు ఒక వేళ జీవించునేమో?

మల్లప్ప — జీవించడానికి నీలులేదు. ఆవిషయమై సందేహమేలేదు.

ఉపాధ్యాయుడు — అది యెట్లా చెప్పవచ్చును? డాక్టర్లు నిశ్చయముగా బ్రదుకడని చెప్పినవారెందరో బ్రదికినారు. ఎవరిమాటో యెందుకు మానాయనగారు జీవిస్తాడని యెవరునుకున్నారు?

మల్లప్ప — అట్లాకాదండి. మాబావగారిని శుక్రవారం వ్రదయము పురితీస్తారు. ఆమధ్యాహ్నం శవాన్ని తీసుకుపోయి మావాళ్లు దహనం చేస్తారు.

సరసాంగి.

సరసాంగియను వేశ్య రూపాయలు తాకనని వ్రతముచేసికొని సరసుల వద్ద సవరనులే పుచ్చుకొనుచు నాలుగువేలొకసంచినిండబోసి నీలుచేసి పెట్టెలోదాచిపెట్టెను. ఈమర్త మొకచోరశిఖామణి తెలిసికొని యెట్లెట్లో పదిసవరనులు గడించి యావారకాంతకు గానుకగా నెసంగి యాపెపొందున నెకరాత్రి నిద్రించెను. పిమ్మట గొన్నాళ్లకు జూచుకొనగా పెట్టెలో నాసంచిలేక యెవరు తస్కరించినదియు దెలిసికొనజాలక యావేశ్యనానాటికి కృశించి జీవచ్ఛవమయ్యెను. రసికజనులు నాపెను విడనాడ నాపె భుక్తిగడచుటయే కష్టముగానుండెను. అంతనాయంతి వేదాంతమవలంబించి గుద్రదాక్ష తావళమెల్లప్పుడు చేతబట్టి త్రిప్పసాగెను. ఇట్లు కొన్నిమాసములు గడచినపిదప నెకనాడు తపాలవాడొక జాబు దెచ్చి యాపెచేతికందిచ్చెను. ఆజాబువిప్పిచూడగా నందు నూరురూపాయలనోటును ఒక చిన్నిచీటియు నుండెను. ఈచీటిలో నేముండెనో వింటిరా! — “సరసాంగీ! నీసవరనులసంచి తెచ్చుకొన్నది మొదలు నాదుర్వృత్తిమూని యేకష్టము నెరుగక సుఖముగా జీవించుచున్నాను. కాని యీమధ్య నెకనాడు సిద్ధుస్థితినిగన నామనస్సున మిక్కిలి భేదము

పుట్టినది. అందువల్ల ఈజాబులో నూరురూపాయలనోటు పెట్టి నీకు పంపుచున్నాను. తిరుగా నాకు వ్యసనముకలిగినప్పుడు ఇంకొక నూరు రూపాయలు పంపుదును. నీవ్యసనము మరచిపోయి సుఖముగా నుండవలెనని కోరుచున్నాను” — ఇట్లనియుండెను. ఆ నూరురూపాయల నోటు దీసికొని సరసాంగిపొందిన సంఘోషమింతని చెప్పశక్యముగాదు. ఎందరెందరో సరసులిచ్చిన వేనవేలవరాలకన్న తస్కరుడిచ్చిన యీ నూరు రూపములవల్ల నాపె కత్యంతమగు సౌఖ్యమును జ్ఞానమును కలిగెనట. ఆర్భతునాటుకంపెనీలో పోగొట్టుకొన్న దాపుడుధనముకన్న చిట్టచివరకు చేతికిరాబోవు అణాలవల్ల నెందరికి జ్ఞానమును సౌఖ్యమును రానున్నదో యెవ్వరు చెప్పగలరు!

భగవత్స్పృష్టిలో నిరుపయోగమైనవస్తువుగాని కార్యముగాని కానంబడదు. తస్కరకృత్యములవల్ల తస్కరులకేకాక యితరులకుగూడ జ్ఞానమార్గమెట్లు లభించెడినో చూడుడు. ముష్టజంతువులును తేల్లు పాములు మున్నగునవియు కార్యములేక యీ మహాస్పృష్టిలో జేరియుండునా? ఓసరో! శ్రీ వేంకటేశా! యేమి నీ మహిమ!

పార్వతమ్మగారి పంటినొప్పి.

శ్రీమతి పార్వతమ్మగారు రేయుంబవల్లు పంటినొప్పిలో బాధపడుచు ఎక్కడెక్కడి మందులను దెప్పించి యుపయోగించెను. కాని దేనివల్లను లేక మేనిగుణముగాన్పింపక నానాటి కాపెశరీరము బలహీనస్థితిని బట్టుచుండెను. బొంబయి కలకత్తా మందులయందాపెకు విశ్వాసమే తప్పెను. జనులను మోసపుచ్చి డబ్బులాగుట కెందరెందరో దంబముగా నోటి సులు జారీచేసి యేమన్నో యింతకలిపి పంపుచున్నారనియు ప్రసిద్ధికెక్కిన పెద్దకంపెనీలలో పనిచేసిన నౌకర్లుగూడ మారుపేర్లతో క్రొత్త కంపెనీలుపెట్టి బూటకపు కేటలాగులవల్లను బహుమతులవల్లను జనుల నూరించి తమవలలలో బడవేసికొనుచున్నారనియు అభిప్రాయ మేర్పడియెను. ఎవరికెంతసొమ్ము గ్రుమ్మరించియు నేమిప్రయోజనము? ఎందరినెంతదూషించి యేమిఫలము? పాపమాపె పంటిబాధ నానాటికి హెచ్చుచుగాని తగ్గినదికాదు. ఆపె బాధను గనికని భర్తయు నేపనియుదో

చక సదా ఖిన్నుడుగానుండెను. ఒకనాటిసాయంకాలమున వారిరువురును మేడపైగూర్చుండి విచారపడుచుండగా నాలుగేండ్లునిండని వారి ముద్దుబిడ్డ యల్లన వారియొద్దికిజని, కడుదీనభావముతో — “అమ్మా! అమ్మా! అది పీకెయ్యనా?” — యని తన చిట్టిచేయిసాచెను. “ఓ యమ్మో!” యని కేకవేసి తల్లి యాబిడ్డనుచేరదీసి చెక్కిళ్ళులను జేతితోడ ముద్దాడెను. తండ్రిమాత్ర మేదోక్రొత్తవిషయము కనిపెట్టిన నానివలె నుత్సాహముతోలేచి, “ఇంక నాలుగుగడియలలో నీ పంటి బాధయంతయు మాయమై పోవును భయపడకు” — మని తన యనుంగు సతికి ధైర్యముచెప్పెను. అది యెట్లని యాయమయడుగ — “ఎట్లా? ముందరనే చెప్పిరిగదా మన పంతులుగారు? — బూటకపు మందులనేల నమ్మెదరు, ఆపల్లు పీకివేయించినగాని బాధనివారణ కాజాలదని? నాకు నట్లే తోచుచున్నది. అమ్మాయివలన నిప్పుడామాట జ్ఞప్తికి వచ్చినది, తెమ్ము, పంటిడాక్టరువద్దికి పోవుదము రమ్ము. ఆయనకుచూపి అవసరమైన యెడల పల్లు తీసివేయింతము” — అని యతడు తెలియజెప్పెను.

“ఓయమ్మో!” యని భార్య మరల కేకవేసెను.

“అటుగాదు, నామాటవిను” మని భర్త బ్రతిమాలుకొనియెను.

అంత వారిరువురును బండియెక్కి పంటిడాక్టరుగారి యింటికిబోయిరి.

డాక్టరుగారు పరీక్షించిచూచి యాపల్లు పుచ్చిపోయినదనియు దానిని దీసివేసినవెంటనే బాధ నివారణమగుననియు సెలవిచ్చిరి. కాని ప్రాణముపోయిననుసరే పల్లు పీకించుకొనజాలనని పార్వతమ్మ పలికెను. ఏదోమందు రాచి లేశమును బాధలేకుండ దీసివేయుదునని డాక్టరుగారింత చెప్పినను భర్తయెంత బ్రతిమాలుకొన్నను ఎంతధైర్యము చెప్పినను ఆమె సమ్మతింపదయ్యెను.

అంత నే యుపాయమునుదోచక యతిరాయడు తనసతిని గని — ఎంత

చెప్పిన వినకయున్నావుగదా, యిదిగో యిప్పుడు నీ కొరకై నే నొక పల్లుపీకించుకొని లేశమును నెప్పియుండదని నీకు నమ్మకము కలిగించెద — నని పలికి తనపల్లొకటి తీసివేయునట్లు డాక్టరుగారిని గోరి యచ్చట నమర్చి యుండు యంత్రపుకుర్చీలో గూర్చుండి వెనుక ప్రక్కకు తలయానించి నోరుదెఱచెను. డాక్టరుగారును ఆయుధపాణియైవచ్చి యతిరాజుల

శిరస్సు అటుయిటు కదలకుండా సరిచేసి ఒకచేతతో నాయుధముపట్టి పల్లుపీకుటకు సంసిద్ధులైరి.

అప్పుడు వద్దవద్దని కేకవేసి, తనపై భర్తకుగల ప్రేమమాధిక్యమునకు బెల్లు సంతసిల్లి, భర్తనులెమ్మని యాకుర్చీలో పార్వతమ్మగూర్చుండి కండ్లుమూసికొని నోరుతెరచెను. పాపమాయమ్మ యెంతదైర్యమవలంబించినను కాలుసేతులు గడగడ వడకసాగెను.

ఆమరునిముసమె డాక్టరుగారు పుప్పిపంటిని పీకివేసిరి. మరియొక గడియలో భాధయంతయుపోయి సౌఖ్యము కలిగెను.

ఈసమాచారము విన్న వెంకట్రావు పంతులుగారు — యతిరాజులు గారి పండ్లన్నియు పెట్టుడుపండ్లని పార్వతమ్మగారికి తెలియదు కాబోలు — నని పలుకగా, మహాలక్ష్మమ్మ స్వహతస్థి యాతనిపై బడియెను. అటు పిమ్మట వారిరువురి ప్రేమలు నెట్లు వర్ధిల్లెనో యెవ్వరు చెప్పగలరు?

శేషమ్మ — సుబ్బమ్మా! నీవు నాకంటె రెండింతలు పెద్దదానవుగదా, నిన్నొక్క చిక్కుప్రశ్న అడుగుతాను, విప్పు, చూతాము.

సుబ్బమ్మ — నా పెద్దతనము పెటాకులైపోయింది. నీయుక్తి ముందర నే నెంతటిదానను? అయినా అడిగిచూడు. చేతనైతే చెపుతాను.

శేషమ్మ — మంచిది! నిన్న రేపయినప్పుడు నేటికి ఆదివారమెంత దూరముండెనో రేపునిన్నయినప్పుడు నేటికి శనివారము అంతేదూరముండెను. నేడు ఏమివారము?

సుబ్బమ్మ యింకా ఆలోచించుచునే యున్నదట! మాచదువరులలో శేషమ్మకు జవాబు చెప్పగలవారెవరు?

నిద్రలేని గురకకొట్టుట.

తనమగని గురక కుదుర్చుట మి యుపాయమని యొక నారీయయడుగగా, లండన్ నొక పత్రికాధిపతి — “సెనగగింజంత సముక్కచల్లగా అట్టిలో వేసినయెడల దానిచమురుతో గొంతునములు సడలి గురకమీనును” — అని జవాబు ప్రచురించెను. ఈ యుపాయమువలన చాలమంది భార్యలకు సౌఖ్యము లభింపవచ్చుగాని, సబ్బ

పడుచుండిరి. ఇంతలో వారి దరనము నిమిత్తము రాజుశాస్త్రిగారు విజయంచేసిరి.

“తమ పేరు రాజుశాస్త్రిగారా? మంచిది! తామువచ్చినపని యేమయ్యిండును?” — అని కోటిలింగముగా రడిగిరి.

“చిత్తము! నాబంగారు గడియారము నిమిత్తమువచ్చితిని” — అని శాస్త్రిలవారు తెలియజెప్పిరి.

“ఓ! అట్లాగా?” — అని లింగముగారు తమబల్లసారుగునుండి గడియారముదీసి అదియును ప్రకటన ఖర్చులనిమిత్తము రూ. 30లకు బిల్లును శాస్త్రిలవారిచేత బెట్టిరి.

“ఓహో! యిది ప్రకటన ఖర్చులకుబిల్లా?” — యని పలికి, వెంటనే రెండు సవరనులు జేబునుండితీసి లింగముగారిచేతబెట్టి శాస్త్రిలవారు సెలవుపుచ్చుకొనిరి.

లింగముగారు కడుసంతోషముతో నింకొక గిల్లుగడియారము తెచ్చి బల్లసారుగులోనుంచి, యీపని చాల లాభకరముగా నున్నదని తలపోయుచు మరియొక శాస్త్రిలవారికొర కెదురుచూచుచుండెను. కాని, మరి సునిముషములలో పాపము! అతని సంతోషమెల్ల చల్లారిపోయెను. కులుతీసి చూచుకొనగా గిల్లు సవరనులని తేటపడియెను! “స్కాం! వీనినేమి చేయవచ్చు?” — నని రాజుశాస్త్రిని లింగముగారు చిరట!

మో మి డి పండ్ల పిల్ల వాడు.

కోటియుదయమున నెకానెక పెద్దమనిషి కచెహారీకి బోవుచుండగా పండిపండ్లమ్ముచున్న యొకపిల్లవా డెదురుపడియెను. “ఎట్లాయిస్తా?” — అని పండ్లు పరీక్షించిచూచి, యాపెద్దమనిషి బేరమడుగగా — “అరూపాయ కొకటి—ప్రశస్తతమైన మల్గోవాలు, పదేపది వున్నవి, వచ్చుకొనండి” — అని పిల్లవాడు బదులుచెప్పె. “ఆల్ రైట్” — యీ పెద్దమనిషి యొకపండుతీసికొని చిల్లరలని యొకరూపాయ రిచేత బెట్టెను. ఆ పిల్లవాడు “చిల్లర లేదే” — యని పలికి, యీ పండ్లు చూస్తూవుండడి, యిదిగో వకనిముషములో తెస్తాను” —

అని ప్రక్కవీధిబజారుకు పరుగెత్తిపోయెను. కాని అయిదారు ములవరకు వాడు రాడయ్యెను. ఈ లోపల ఆత్రోవనుపోయి గుమాస్తాలు — “ఏమండోయి పంతులుగారు! మామిడిపండ్ల రములో దిగినట్టున్నది? కచెహరీమానివేసి స్వదేశ వ్యాపారవట్టున్నది” — అని కేరడముసేయుచు బోవుటచే ఆ పెద్దమనిషికి వంపులుగానుండెను. ఆపండ్లపల్లిక అచ్చటవదిలిపెట్టి పోవుటకు లేకయుండెను. కచెహరీవేళయు సమీపించెను. ఇంతలో నాశి పరుగెత్తుకొనివచ్చి చిల్లర యందియ్యగా — “నీ గంపకు నన్ను యుంచిపోతివా?” యని ఉద్యోగస్థుడు కోపగించుకొనియెను బూ! మీ రూపాయతీసుకొని పారిపోతిననుకుంటిరా? చిల్లర దొరికిందికాదు” — అని పిల్లవాడు తెలియజెప్పెను. “మంచి విలే! ఇంకొక్కనిముషము నీవురాకుంటే నేనువెళ్లి పోయ్యే! అని పంతులుగారు పలుకగా, “రెండు రూపాయల మామిడిపతామనుకున్నారా! మంచి పెద్దమనుష్యులే!” యని పిల్ల పొడిచెను. పంతులవారు బదులు చెప్పక గబగబ నడిచిపోయి

ప్రతియే ఆంధ్ర భాషానియమము
 కవి
 66
 6

సంపూర్ణము.

